

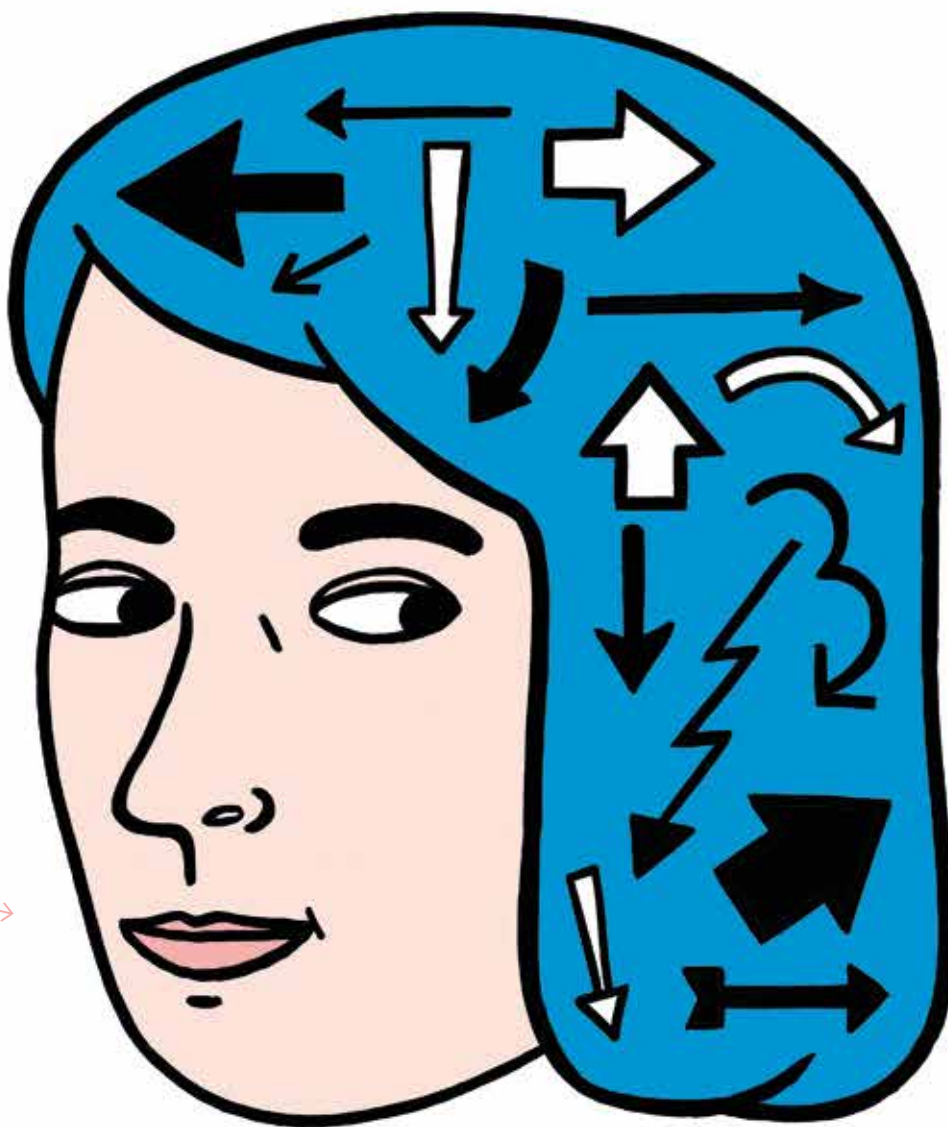
Sveriges största tidning om droger och nykterhet

accent

Nº3 2019

En tidning från
IOGT-NTO

Ge svar på tal
och sätt press på
alkoholnormen.

Nyktra strategier

Alkoholpolitik ger Kristina Sperkova hopp • Tema:
Droghandel mitt i **Göteborg** • Succé för **nyårsfest**
i **Växjö** • 5 av 10 **IOGT-NTO-medlemmar är aktiva**

PLUS

Kongresstaden
Örnsköldsvik

**Intropris
149 kr +
6 extra lotter**

Erbjudandet gäller enbart dig som inte haft en aktiv prenumeration de senaste 3 månaderna.

Gör världen lite bättre – en månad i taget. Prenumerera idag.

Nu ger vi dig ett erbjudande på vår skraplott Original! Du betalar bara **149 kronor/månad** för den första lottleveransen, därefter ordinarie pris 300 kr (faktureringsavgift på 20 kr tillkommer). Dessutom får du **ytterligare 6 lotter** värde 300 kr utan extra kostnad tillsammans med din tredje leverans – dubbelt så spännande samtidigt som du vet att varje lott du köper bidrar till IOGT-NTO-rörelsens ideella arbete.

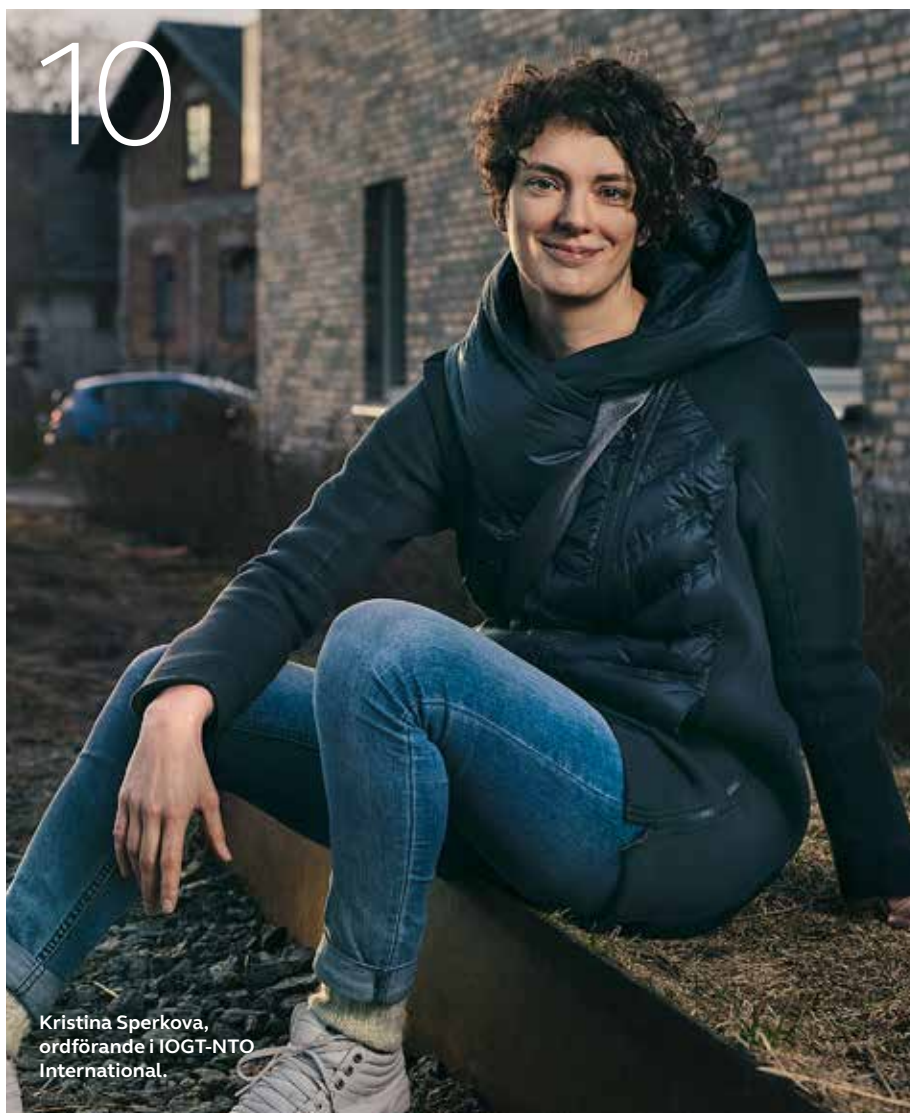
Beställ din prenumeration redan idag på miljonlotteriet.se/prenumerera eller ring vår beställningsavdelning på telefon: 031 – 338 28 21. Du har ingen bindningstid och kan när som helst avsluta din prenumeration. På miljonlotteriet.se läser du mer om alla livsviktiga aktiviteter dina lottköp bidrar till och vad du kan vinna utöver glädjen att hjälpa någon till ett bättre liv.

Tillsammans gör vi fler till vinnare.

MILJON
LOTTERIET

Allt överskott går till IOGT-NTO-RÖRELSEN

Innehåll #3 2019

Kristina Sperkova,
ordförande i IOGT-NTO
International.

Foto: Viktor Gårdsäter

TEMA Göteborg – droghandel mitt i stan

Illustration: Spektra

”Unga berättar inte gärna att de tagit opioider.”

Kristoffer Lindgren, Minimaria.
Sid 29

Foto: Jens Wingren

31 Ett recoveryprojekt ska tackla drogproblem i Majorna

22 Nya tider, nya droger – Accent gör nedslag i Sveriges näst största stad.

Röster

- 5 ”Mer alkohol mer missbruk.”

Politik

- 6 **Alkoholrapport** får hård kritik.
8 **Läkare kritiserar** för omfattande förskrivning av cannabis.
8 **SKL vill utreda** narkotikalagstiftningen.
9 **Anslag för förebyggande** riskerar att halveras.

Porträtt

- 10 **Kristina Sperkova** IOGT Internationals första kvinnliga ordförande om vad som ger henne hopp.

Forskning

- 16 **Alkohol driver på** spel om pengar.
18 **Kommentaren:** Jens Wingren om cannabis och kunskap.
18 **Opioider i 9 av 10** narkotikadödsfall i Sverige.
19 **Forskaren Joar Guterstam** om varför det ofta är tacksamt att jobba med beroendepatienter.

I rörelse

- 42 **Förbundsstyrelsen backar**, och ändrar förslag till distriktsindelning.
43 **Medlemmen Håkan Engblad** tycker att han har fått ett nytt liv.
44 **5 av 10 medlemmar** gör aktiv insats i IOGT-NTO.
45 **Promenadprat** för hälsan i Helsingborg.
46 **Andrine Winther** vill driva alkoholpolitik i EU.

Reportage

- 20 **Tema:** Göteborg – droghandel mitt i stan.
32 **Kongresstaden Örnköldsvik** i fokus.
34 **Välj dina** nyktra strategier.
38 **Nyårsfest i Växjö** lockade hundratals.

Kultur

- 47 **Cynisk öljätte** granskas i ny bok.

Ordföranden

- 50 **Johnny Mostacero:** Nu är vargen här.

Sätt press på alkoholnormen

Allt fler väljer att offentligt berätta om sina alkoholvanor och dess negativa konsekvenser. Inte minst människor från lite glamourösa, kändistäta branscher. Senast i raden är skådespelerskan Ellen Bergström (en intervju finns på accentmagasin.se/nykterhet/ellenbergstrom). Hon berättar om stöd och uppmuntran, men också om människor som ifrågasätter att hon verkligen har alkoholproblem. Det föranleder en stilla undran: Hur svårt kan det vara? För det borde väl vara väldigt enkelt att förstå, och alldeles självklart, att den person som upplever sitt drickande som problematiskt faktiskt har problem? För många innebär det en lång och plågsam process att nå den insikten. Så grattis till Ellen Bergström, och till alla andra som ser sanningen i vitögat och tar itu med sina problem.

De flesta som inte dricker alkohol råkar förr eller senare ut för omgivningens nyfikna (och ibland okänsliga) frågor, fördomar och ifrågasättanden. Det kan kännas både ovälkommet, påträngande, tjatigt och tröttsamt. Jag tycker inte att man som nykter vare sig ska behöva förklara eller försvara sig, jag vill bli respekterad för mitt val – vilket ibland

ändå kräver att jag kan ge svar på tal. Av andra nykterister och IOGT-NTO-rörelsens facebook-grupper har jag förstått att jag inte är ensam om det. Accent har därför tagit hjälp av Ingela Hjulfors Berg, Alkoless, och Anders Hammarberg, beroendemottagningen Riddargatan 1, för att diskutera några vanliga situationer och hur de kan hanteras. Hör gärna av dig och berätta om dina tankar och strategier!

"Det borde väl vara väldigt enkelt att förstå, och alldeles självklart, att den person som upplever sitt drickande som problematiskt faktiskt har problem?"

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

Ulrica väljer

För Sven Liljesson på nättidningen

Drugnews, som var först med att berätta om AP7:s innehav av cannabisaktier.

Statliga Sjunde AP-fonden som

investerar fyra miljoner svenska skattebetalares pensionspengar i cannabisaktier. Skärp er!

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 16 april.
Nästa nummer: 20 juni.

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Eva Ekeröth

Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Jens Wingren

Reporter
073-372 62 53
jens.wingren@iogt.se

Layout och produktion

Spektra

Omslag

Illustration:
Helena Davidsson Neppelberg

Bildbehandling

Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

Mejl accent@iogt.se

Webbplats www.accentmagasin.se

IOGT-NTO:s förbundskansli

Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:

Gammelgårdsvägen 38, Stora
Essingen, Stockholm, www.iogt.se

Annonsbokning accent@iogt.se

Tryck Stibo, Katrineholm.

Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder, samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering.

I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

ISSN 0345-0406.

Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring

medlemsservice@iogt.se

Prenumeration

08-672 60 38
prenumeration@iogt.se
295 kr/år (8 nummer)

**SVERIGES
TIDSKRIFTER**

Miljömarknad trycksak
3041 0083

Mer alkohol = mer missbruk

✉ Är det möjligt att i en statlig utredning slingra sig förbi att den som dricker mer ökar risken att bli beroende? Och att den som fås att dricka sig till beroende blir en ännu bättre kund för alkoholtillverkarna?

Nästan möjligt i alla fall. En färsk liten rapport utgiven av Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, har uppmärksammat för att den innehåller något kommersiella alkoholintressen vill höra, att Systemet borde kunna ersättas av privatbutiker.

Författaren David Sundén tar sig raskt fram till den rekommendationen via några uppgifter om samhällsekonomiska och privata nettokostnader. Men detta föregås av ett resonemang om teorier för att alkoholmissbrukarna i själva verket dricker rationellt, eller är kortsynta men likväl rationella i att tömma glasen, eller att de inte har rättvisande information om bland annat cancerrisker då de i övrigt dricker rationellt.

När det ändå medges att det kan ligga något icke-rationellt i drickandet pekas det på tidsinkonsistens, att framtid värderas lägre och det kortsiktiga högre. Att alkohol ofta orsakar att beroendet tar över och sänker självkontrollen glids förbi med att personlighetsdraget kan finnas ändå. Ett resonemang om signalstyrda impulsval anknuter sedan till neurovetenskaplig forskning, men med en rask glidning förbi att alkoholen, ju mer den dricks, också ger ökad risk för beroende och missbruk.

Sättet att skriva är välanpassat och politiskt korrekt

Foto: Ulrica Ambjörn

Dagens Nyheters löpsedel den 26 mars 2019.

– i de högreståndskretsar där det anses djupt opassande att nämna orsakssambandet från alkohol till alkoholism. Men samhällsekonomisk analys har inte uppgiften att göra sig anpasslig. Varken medicinsk eller social verklighet bör sorteras bort.

Att ta lätt på företagsekonomiska drivkrafter är dålig stil hos ekonomer. Fast det tas väl emot av dem som inte vill kännas vid att mer alkohol ger fler storkonsumer, bättre resultat för alkoholföretag samt skador i övrigt näringsliv, i offentlig sektor och för anhöriga och brottsoffer.

I detta ESO-dokument avfärdas den uppenbara

risken att privata flaskbutiker går in för att sälja fler flaskor med att det inte gått så illa i nordamerikanska delstater som i ett fåtal fall avvecklat monopol på åtminstone vissa slags alkohol. Men varför skulle egennyttiga rationella bolag inte gå in för att sälja mer?

Och varför skulle inte spritbutikslobbyn som då skapas bli en enveten påtryckare för att urholka den punktbeskattning på alkohol som är ännu mer betydelsefull – och som ESO:s rapportförfattare säger sig vilja bevara.

Åke Wredén
 IOGT-NTO-medlem och tidigare ledarskribent i Nerikes Allehanda och Eskilstuna-kuriren.

Ur flödet

🐦 Alla dessa gånger man hade vinglat ner till Ica på söndagskvällen och köpt något skitvin som man absolut inte borde druckit. Alla dessa förstörda måndagar. Tur att de aldrig blev av. Tack till svensk alkoholpolitik och systembolaget som styrde upp det jag inte klarade själv.
 @JohanJohansson

🐦 Sverige behöver en avreglerad alkoholmarknad lika mycket som vi behövde en kaotisk och aggressiv spelmarknad. Inte alls med andra ord.
 @anderslindberg citerar ledare i Aftonbladet

”Jag har varit spiknykter i tre år nu och jag har fått tillbaka mitt liv. På riktigt.”

Hanna Hellquist, krönikör i DN.

Mest gillat på @accentmag i år

📷 När IOGT-NTO medlemmen Farida al-Abani valdes till partiledare för Feministiskt initiativ.

📌 Det är inte helt lätt att följa SKL:s tankegång. Konsumtion av narkotika kriminaliseras 1988. Den stora ökningen av narkotikadöden inleddes runt 2006. Att göra en koppling är minst sagt långsökt.
 @Pierre Andersson kommenterar Sveriges kommuner och landstings, SKL, framstöt om att utvärdera narkotikalagstiftningen

ESO-rapport får hård kritik

En ny ESO-rapport som drar slutsatsen att svensk alkoholpolitik fungerar dåligt och att monopolet inte är effektivt väcker stark kritik.

TEXT Eva Ekeröth

Alkoholmonopolet Rapporten har tagits fram av nationalekonomen David Sundén på uppdrag av Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, eso. I rapporten dras slutsatsen att svensk alkoholpolitik inte fungerar och att alkoholkonsumenterna, till skillnad från tobakskonsumenterna, inte bär sina kostnader.

I rapporten hävdas att alkoholmonopolet inte är effektivt och att de rapporter som tidigare visat att ett avskaffande av monopolet skulle leda till en ökning av alkoholkonsumtionen med 40 procent har fel. Istället är det priset som avgör konsumtionens storlek, menar David Sundén, och hävdar att höjd alkoholskatt inte är ett användbart instrument. Detta eftersom skillnaderna jämfört med grannländerna är för stora. En svensk höjning ökar incitamenten för svenskar att resa utomlands för att köpa alkohol. Han är

”Monopolets förtjänst är inte att trycka ner totalkonsumtionen, utan att skydda utsatta grupper.”

Johan Carlson, generaldirektör Folkhälsomyndigheten

övertygad om att en avreglerad marknad skulle sänka priserna och därmed ge en möjlighet att öka alkoholskatten utan att konsumentpriset behöver öka.

Johan Carlson, generaldirektör, för Folkhälsomyndigheten anser att resonemanget inte är hållbart – eftersom allt inte handlar om pengar. Han är även oense med David Sundén om slutsatserna om alkoholskatterna.

– Alkoholskatterna ger en nedtryckande effekt på konsumtionen. Inflödet av alkohol utifrån ska inte överskattas. Jag tycker nog att en höjning av skatten skulle vara möjlig, säger han.

Han håller inte heller med om att monopolet skulle vara ineffektivt.

– Monopolets förtjänst är inte att trycka ner totalkonsumtionen, utan att skydda utsatta grupper. Ökar vi antalet marknadsplatser försvåras kontrollen. Monopolet har tjänat oss väl för att skydda de mest utsatta.

Sven Andréasson, professor vid Karolinska institutet, har ingått i referensgruppen till rapporten, men är mycket kritisk till rapportens slutsatser och menar även han att alkoholskatten är ett verksamt instrument. Han reagerar också på att för tidig död i rapporten betraktas som en vinst.

– I beräkningarna visas att kostnaderna uteblir om man dör vid 50 eller 60 års ålder. Det stämmer i och för sig, men för tidig död är samtidigt något vi är beredda att betala ganska mycket för att förhindra, säger han.

Sven Andréasson ställer sig också frågande till slutsatsen att privata aktörer skulle kunna ersätta Systembolaget utan negativa effekter.

– En privat aktör drivs alltid av kommersiella intressen. Därför stämmer inte rapportens slutsats.

Fakta

► **Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi, ESO**, är en självständig kommitté under Finansdepartementet som syftar till att ge underlag för samhällsekonomiska och finanspolitiska beslut. Studierna ska vara politiskt oberoende.

► **Synd och skatt – en ESO-rapport om politiken inom områdena alkohol, tobak och spel** publicerades den 26 mars. Den är författad av David Sundén.

➔ Läs mer på accentmagasin.se/politik/esorapport

Johan Carlson

Foto: Lena Katarina Johansson

Fler får cannabis på recept

Sverige Från 2012, när cannabisextraktet sativex introducerades på den svenska marknaden, fram till 2014, var det strax under hundra patienter som årligen hämtade ut medicinen på apoteket. Sedan dess har förskrivningen ökat. 2015 hämtade 112 patienter ut sativex, 2016 var de 168 och 2017 fick 337 personer sativex på recept.

Jens Wingren

Bild: Istockphoto

Foto: Istockphoto

Ökat behov av behandling

Norden Efter alkohol är cannabis det vanligaste berusningsmedlet i Norden. Behovet av behandling mot cannabismissbruk har ökat i alla de nordiska länderna de senaste 20 åren. Särskilt när det gäller de yngsta åldersgrupperna. Det framgår av rapporten *Treatment of cannabis-related problems in the Nordic countries* från Nordens välfärdscenter.

Kerstin Stenius, forskare vid Institutet för hälsa och välfärd i Finland, konstaterar att det trots goda initiativ och ökat professionellt fokus finns tydliga luckor i alla nordiska länder när det gäller det stöd och den behandling som erbjuds personer med cannabisrelaterade problem.

Ulrica Ambjörn

41

procent. Så mycket ökade försäljningen av alkoholfri öl under 2018 enligt bryggeribranschens statistik. Det innebär att alkoholfri öl gått om lättöl.

Sjunker i Sverige...

Alkohol Den svenska alkoholkonsumtionen har sjunkit med två procent under 2018 enligt preliminära siffror från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Genomsnittssvensken drack 8,8 liter ren alkohol under förra året. Det är en siffra som minskat med 7 procent jämfört med för 10 år sedan. Samtidigt ökar Systembolagets försäljning på grund av minskad resandeinförsel och smuggling.

Jens Wingren

... stiger i Finland

Alkohol Preliminära siffror visar på en liten uppgång i den finska alkoholkonsumtionen rapporterar Ekot. Det innebär att en trend av minskad alkoholkonsumtion brutits sedan landet införde nya lagar kring försäljning av alkohol förra året. De innebär bland annat att mataffärer kunde börja sälja alkoholdrycker med en alkoholhalt upp till 5,5 procent.

Emelie Svensson

Foto: Istockphoto

IVO kritiserar läkare

En läkare i Göteborg har frikostigt skrivit ut cannabisextraktet sativex. IVO vill nu att läkarens rätt att skriva ut narkotikaklassad medicin dras in.

Cannabis Anmälningarna mot läkaren har kommit från ett flertal olika vårdinstanser när det uppdagats att patienter fått sativex utskrivet på vad man anser vara lösa grunder.

Läkaren kritiseras för bristande journalföring och i flera fall anser Inspektionen för vård och omsorg, IVO, att han skrivit ut sativex utan grund och allt för lättvindigt. Han har i flera fall helt utgått från de muntliga uppgifter han fått från patienterna utan att ha någon kontakt med tidigare behandlande läkare. Behandlingen med sativex har heller inte följts upp och utvärderas ordentligt i flera av fallen, menar IVO.

Sativex är granskad och godkänd som medicin för att motverka spasticitet vid multipel skleros, men läkare kan på eget ansvar skriva ut medicinen för andra ändamål. Läkaren har skrivit ut sativex för att behandla bland annat smärta, ADHD, hjärntumör, sömnstörningar och ångest. Flera av patienterna har haft ett tidigare missbruk av cannabis. I korrespondens med en konsultläkare på Kriminalvården skriver den granskade läkaren att patienter kommer till honom från hela Sverige för att få sativex.

IVO sammanfattar sin kritik med att läkaren varit oskicklig i sitt arbete och att det har lett till att "patienterna inte har fått en sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård." IVO vill att läkaren frångår sin rätt att skriva ut narkotikaklassad medicin och föreslår en provotid på tre år.

Jens Wingren

SKL vill utreda narkotikalag

Narkotikastrafflagen I 30 år har det varit straffbart att inneha och bruka narkotika i Sverige. Nu bör lagen utvärderas, tycker Sveriges kommuner och landsting, SKL.

Den narkotikarelaterade dödligheten har ökat, vilket

är en av flera orsaker till att SKL vill utreda narkotikastrafflagen. De vill även ta reda på om lagen gör att folk drar sig för att söka hjälp, rapporterar SVT.

Innan lagen antogs pågick en debatt om för- och nackdelar med en

kriminalisering. Många ansåg att det var viktigt att signalera ett tydligt avståndstagande mot narkotika från samhället. Andra varnade för att lagen skulle innebära att färre söker vård.

Emelie Svensson

Foto: Istockphoto

Money talks

Köpt politik När debatter om alkoholskatter, tobaksbegränsning eller spellagstiftning dyker upp ökar donationerna från industrin till politiska partier. Det visar australiensisk studie.

Eva Ekeröth

Verdandi sågar förslag från Arbetsmiljöverket

Rehabilitering I ett förslag till ny föreskrift om arbetsanpassning slår Arbetsmiljöverket fast att syftet är "att en enskild arbetstagare ska kunna fortsätta utföra sitt arbete trots tillfälligt eller varaktigt nedsatt arbetsförmåga."

Den socialpolitiska organisationen Verdandi är mycket kritiska till att Arbetsmiljöverket i det nya förslaget strukit allt som handlar om rehabilitering vid alkohol- och drogmissbruk. Något som finns med in den nuvarande föreskriften.

Emelie Svensson

"Det är skillnad på risken i en skraplott jämfört med nätcasino, så som det är skillnad på lättöl och starksprit."

Scarlett Roa, hållbarhetschef på Svenska spel, som vill riskklassificera spel och gör en parallell med alkoholreklam.

Foto: Svenska spel

Foto: iStockphoto

Svarta marknader frodas

Legalisering Cannabis legaliserades i Kanada i oktober. Nu visar siffror från den kanadensiska regeringen att legaliseringen inte har slagit ut den svarta marknaden. Den illegala handeln med cannabis i Kanada beräknas ha minskat med 8 procent efter legaliseringen jämfört med föregående kvartal. Men det är fortfarande en marknad som omsätter enorma summor. 79 procent av marknaden är fortfarande illegal.

Det samma gäller cannabismarknaden i Colorado, den första amerikanska delstaten som legaliserade cannabis. Kriminella lockas till delstaten enligt poliskällor som Ekot pratat med.

–Möjligheten att låtsas odla vitt har gjort trakten attraktiv för internationella brottssyndikat på ett sätt som inte förekommit tidigare, säger Jeff Schulz vid polisen i El Paso County.

Jens Wingren

Halverat anslag till förebyggande

Statens medel för ANDT- och spelförebyggande föreslås halveras 2020.

Budget För 2020 föreslås anslaget till ANDT, alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks-, och spelförebyggande arbete mer än halveras jämfört med 2018, då anslaget var närmare 196 miljoner.

– Det måste komma nya pengar. Annars kan vi lika gärna lägga ner hela ANDT-området. Det går inte att bedriva bra verksamhet utan pengar, säger Karin Rågsjö (V), riksdagsledamot som sitter i Socialutskottet.

Hon tror att det gick lite fort när budgeten togs fram.

– Jag tror inte att Moderaterna och Kristdemokraterna riktigt förstod vilka konsekvenserna skulle bli. De gjorde riktade nedskärningar för Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Länsstyrelserna och hade nog inte tid att sätta sig in i vad det skulle leda till.

Karin Rågsjö är ändå förvånad över att ANDT-området drabbas så hårt av nedskärningar.

– Åtminstone narkotika och dödsfallen är ju ett område det pratas om hela tiden. Däremot är ointresset för alkoholens skadeverkningar anmärkningsvärt. I politiken har alkoholfrågan reducerats till att handla om gårdsförsäljning, säger hon.

Redan för i år är anslaget till ANDT och spel minskat med 30 miljoner kronor.

Irma Kilim, drogpolitisk chef på IOGT-NTO är oroad.

– Nedskärningarna är otroligt oroväckande och bara en del i den nedrustning vi ser i ANDT-arbetet, säger hon.

Liksom Karin Rågsjö anser hon att nedskärningar av den här storleken förhindrar möjligheten för staten att bedriva vettig verksamhet.

– Men vår förhoppning är att det här är ett undantag och att nya pengar kommer i nästa års budget, säger hon.

Eva Ekeröth

Foto: Agnes Stuber

”Jag fastnar inte i problemen”

En stabil uppväxt gav Kristina Sperkova trygghet. Den hjälper henne när hon som ordförande för IOGT International talar i FN. Att arbeta med alkoholfrågor ger henne hopp.

TEXT Anna Fredriksson FOTO Viktor Gårdsäter

”Det som är bra med alkoholpolitik är att det finns åtgärder som fungerar. Vi vet att till exempel alkoholskatter funkar. Det ger mig hopp.”

Tvättmaskinen går varm i Gustavsberg utanför Stockholm. Det blir mycket tvätt mellan Kristina Sperkovas alla resor som ordförande för IOGT International. Här i lägenheten där hon bor med sin sambo Maik har hon också sin arbetsplats, och det finns gott om utrymme när familjen kommer från Slovakien och hälsar på.

– De klagar alltid över att de inte ser mycket av mig, men de följer vad jag gör och är intresserade. Jag åker väldigt gärna till Slovakien, vi nystartar IOGT där nu, säger hon.

Som 10-åring ville Kristina Sperkova bli skådespelare. Hon bestämde då att hålla sig borta från alkohol.

– Jag brydde mig väldigt mycket om mitt framtida rykte, det skulle inte finnas något att gräva fram om mig när jag blev känd, skattar hon.

► KRISTINA SPERKOVA

Ålder: 37 år. **Utbildning:** Psykolog.

Bor: Gustavsberg utanför Stockholm, men reser cirka 270 dagar per år.

Familj: Sambo med Maik från Tyskland, föräldrar och bror med fru i Slovakien.

Gör: Ordförande för IOGT International sedan 2014, första kvinnan på det uppdraget. **Fritid:** Fotograferar, behöver rörelse för att må bra. **Om hon**

bytte jobb: Det skulle bli fotografi eller design. Eller att hjälpa människor hitta sin självkänsla.

Sedan tog handbollen över, hon tränade varje dag på elitnivå och för det krävdes god fysik.

– Jag ville inte ha något som hindrade mig.

Vid den här tiden var hennes pappa med och drog igång IOGT i Slovakien. Han brukade alltid gå till fots överallt, men en dag tog han spårvagnen till ett möte. Där fanns en annons om att starta IOGT.

– ”Kom om ni vill vara med” stod det. Pappa var för en hälsosam livsstil så han gick dit.

Mamman ville inte ha alkohol i hemmet så det passade henne också. Kristinas Sperkovas pappa som var specialpedagog fick ansvar för ungdomsverksamheten.

– Jag fick inte vara med eftersom han var min pappa. Jag tyckte det var orättvist, men så hoppade någon av och jag kom med på en kurs och sedan på mitt första internationella läger.

Fram till dess hade Kristina Sperkova valt bort alkohol av omsorg om den egna kroppen, nu blev hon medveten om att hon ville bidra till samhället, och hon såg att det fanns solidaritetsskäl att inte stödja alkoholindustrin. Allt eftersom lärde hon sig mer om industrins metoder och alkoholens skador.

– I ett förebyggande program skulle vi hålla utbildning för eleverna på skolorna. De brukade fråga om vi själva använde alkohol, och det var skönt att säga nej, jag gillade att stå för det jag pratade om.

Att hon kan vara ärlig med sig själv och sina värderingar har betydelse idag också, och gör att hon gillar att jobba med alkoholfrågor.

– Det som är bra med alkoholpolitik är att det finns åtgärder som fungerar. Det ger mig hopp. Vi vet att till exempel alkoholskatter funkar. Det ger mig en känsla av att jag kan göra någonting. Även om det är på lång sikt, säger hon.

Kristina Sperkova utstrålar positivitet, även när hon är allvarlig. Hon tror att det till stor del handlar om en stabil uppväxt.

– Min familj har inte skyddat mig från olika upplevelser, jag fick lösa situationer själv, men de har funnits bredvid mig när det varit jobbigt. Ett dåligt betyg någon gång eller en olycklig förälskelse, det var ingenting i jämförelse med hur några andra kamrater hade det.

Som barn ogillade hon att misslyckas, när hon gjorde det grät hon av frustration.

– På sommarlägret fick jag diplom den enda dagen jag inte grät. Om jag behövde gråta, då fick jag göra det, men mina föräldrar lärde mig att hantera saker med lite distans och vara rädd om mina nervor. Nu fastnar jag inte i ett problem. Det dyker upp, jag tar det, sedan är det över.

Men hon kan även idag gråta när hon blir frustrerad eller arg, rösten kan staka sig lite om hon är upprörd när hon håller tal.

– Om en läkare berättar om leverskador som leder till döden, då kan jag se det framför mig. Att sedan höra någon skoja ►

”Jag sätter inte upp mål för mig själv. Jag fångar upp trender, anpassar mig till situationen och vad som är möjligt.”

► om alkohol, då måste jag fortsätta hitta mina kanaler för att påverka, fortsätta arbeta för lagstiftning som räddar liv.

– Att prata i FN, inför många, är ett ansvar, då har jag möjlighet att påverka, den kommer inte varje dag. Då tänker jag att jag förberett mig tidigare i livet genom att tävla och uppträda, säger Kristina Sperkova.

När Kristina Sperkova byter miljö, byter hon också sinnesstämning. Men allt detta flygande som jobbet innebär, hur känns det när klimatfrågan är så brännande?

– Det påverkar mig väldigt mycket. Jag är vegan på grund av klimatet och för att jag älskar djur. Jag har bestämt att inte flyga på semestern, bara i jobbet. Men personliga möten behövs. Jag försöker vara effektiv i mitt resande. Vi får se hur länge jag klarar det mentalt, säger hon.

Kanske vill hon ha hund igen. Dante, cockerspanieln som hon haft i 15 år gick bort för ett år sedan. Han fungerade som en återhållande faktor för resandet, hon ville gärna vara där han var.

Sambon Maik, som är från Tyskland, jobbar också i organisationen. De får mycket tid tillsammans på det sättet och förstår varandras arbete.

– Vi är inte rotade i Sverige, men det är vårt gemensamma hem, ingen av oss har någon fördel eller nackdel av att vi bor här. När vi är i Sverige pratar vi svenska, utomlands engelska. Svenskan tog över min tyska, det måste jag göra någonting åt, skrattar hon.

Det var i Sverige de träffades. Båda kom hit som volontärer för den internationella ungdomsorganisationen

◀ Kristina Sperkova tycker om att fotografera. När hon jobbade i USA köpte hon sin första systemkamera och gick fotokurser: "Jag tog många naturbilder, men nu gillar jag också streetfotografering." New York är ett favoritresmål: "Där ändras mina gränser för vad människor kan göra, min förståelse för vad som är möjligt, när jag till exempel ser en 90-åring som springer runt Central Park." Den som vill se fler av hennes bilder hittar dem på [kristin_sperkova](#) på instagram.

som fanns inom IOGT tidigare. Kristina Sperkova tog då en paus i sin femåriga utbildning till psykolog. Hon erbjöds jobb i IOGT International och tackade ja, men åkte först hem och tog sin examen. De kunskaperna hjälper henne inom alla livets områden, inte minst i arbetet att leda en internationell styrelse. Hon träffar hela tiden människor från olika kulturer och behöver kunna lyssna för att förstå.

– Jag sätter inte upp mål för mig själv. Jag fångar upp trender, anpassar mig till situationen och vad som är möjligt.

Blev det inte som tänkt var det antagligen för att något annat var mer angeläget.

– Det är väldigt viktigt att prata om ett positivt liv utan alkohol. Vad alkoholfria val kan innebära för ekonomi och personliga relationer. Människor har det i sig, men en del har gett upp sina värderingar. Då är det bra om någon annan tar upp frågorna.

Kristina Sperkova gör ingen stor grej av sin nykterhet, men försöker inte heller inte gömma sina värderingar.

– Det finns en moralism där människor dömer sig själva genom någon annan. Jag vill skapa trygghet och genom mitt beteende ge möjlighet för andra att också välja att avstå. Jag är den som beställer dryck först. Samtidigt är jag inte bara nykterist, hittar vi andra gemensamma nämnare blir det mycket lättare.

Hon berättar om en återträff med gymnasieklassen. Några sa "men ta ett glas i alla fall".

– Jag sa nej. De försökte och så gick

vi vidare. De berättade hur bra det var att jag inte försökte få dem nyktra. Men de såg inte dubbelmoralen i sitt eget beteende, när de ville övertala mig. ✳

➤ **Följ Kristina Sperkovas blogg:**
iogt.org/blog/author/kristinasperkova/

IOGT INTERNATIONAL

- ▶ **IOGT International** samlar över hundra organisationer från hela världen, med över 100 000 enskilda medlemmar.
- ▶ **Många eldsjälar** i fattiga länder saknar pengar, då kan IOGT International stötta i att försöka hitta finansiering.
- ▶ **Efter en process** som tagit flera år, har IOGT International blivit officiell partner till Världshälsoorganisationen, WHO. Det ökar möjligheten att vara rösterna på FN-nivå för en alkohollpolitik som bidrar till global hälsa och utveckling.

Alkohol driver på spel om pengar

Allt färre unga ägnar sig åt spel om pengar. Men de som dricker alkohol tenderar att spela mer än andra. Det visar en ny rapport från CAN.

TEXT Jens Wingren

Ny rapport Spelandet har minskat kraftigt bland ungdomar i årskurs 9 och andra året på gymnasiet ända sedan 2001. Det visar en rapport från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN.

År 2001 hade hälften av pojkarna i årskurs 9 spelat om pengar den senaste månaden. 2018 var det bara 8 procent i samma grupp som spelat den senaste månaden. Och spelandet har sjunkit kraftigt bland alla kategorier i undersökningen.

Bland flickor har minskningen, i båda åldersgrupperna, sjunkit från 20 procent år 2004 till 2 procent förra året. Skillnaden mellan pojkar och flickor har varit stor under hela mätperioden. Bland pojkar på gymnasiet har spelandet minskat från 44 procent 2004, till 15 procent 2018.

Foto: Istockphoto

Psykisk sjukdom av cannabis

Internationellt En stor internationell forskningsstudie belägger sambandet mellan cannabis och risken att utveckla psykiska sjukdomar, som schizofreni och paranoia, rapporterar vetenskapstidningen The Lancet. Studien visar att risken är hela fem gånger högre vid användning av cannabis med minst tioprocentig halt av den psykoaktiva substansen. Risken ökar också vid dagligt bruk.

Ulrica Ambjörn

Foto: Istockphoto

Blyga får mer ångest

Storbritannien Blyga personer löper större risk att drabbas av kraftig bakfyllångest än extroverta enligt en ny studie. Blygas ångest minskade under tiden de drack, men dagen därpå fick de en signifikant ökning av ångesten. Forskarna fann en stark koppling mellan blygas bakfyllångest och en risk för att utveckla ett alkoholproblem. Det tros bero på att personen dricker på ett ohälsosamt sätt just för att lindra sin oerhörda blyghet.

Emelie Svensson

”Det finns en större risk för att utveckla ett problematiskt spelande om man blivit mobbad eller är missnöjd med sig själv.”

Martina Zetterqvist, utredare på CAN

En anledning till minskningen kan vara att 18-årsgräns införts av många spelbolag och att onlinespel ofta kräver att man har ett betalkort.

– Till största delen spelar ungdomar inte på internet utan fysiskt med lotter eller tips. Men det finns en stor grupp som uppgett att man spelar ”övriga spel på internet”, och vi har inte riktigt lyckats ringa in vad det handlar om, säger Martina Zetterqvist, utredare på CAN och medförfattare till rapporten.

Bland de pojkar som spelar finns det tecken på ett problematiskt spelande hos var fjärde, 27 procent. I undersökningen anses man ha ett problematiskt spelande om man upplever sig spela om mer och mer pengar, eller om man ljugar om sitt spelande för en närstående. CAN menar också att det finns en koppling mellan spelande och andra riskbeteenden som att konsumera alkohol, narkotika eller att ha varit utsatt för mobbning. Bland de ungdomar som dricker alkohol eller använder narkotika är det också mer troligt att de spelat under det senaste året.

– Vi kan se på de sambanden vi tittat på att det finns en koppling mellan substansanvändning och spel om pengar. Det är ett mönster både bland yngre och äldre, säger Martina Zetterqvist.

Ett riskabelt spelande verkar gå att knyta statistiskt till ansträngda sociala relationer, dåliga skolresultat, kriminalitet, depression och risk för problematiskt spelande i vuxen ålder. De som har ett problematiskt spelande verkar må sämre.

– I båda åldersgrupperna finns det en större risk för att utveckla ett problematiskt spelande om man blivit mobbad eller är missnöjd med sig själv. Det ser vi inte bland moderata spelare, säger Martina Zetterqvist.

Fakta

Om rapporten

► Rapporten *Spel om pengar bland unga*, 2019, är gjord av Martina Zetterqvist och Johan Svensson, CAN.

► Rapporten är en del i CAN:s fokusserie.

► 15% av pojkarna i gymnasiet har spelat de senaste 30 dagarna, jämfört med 2% av flickorna.

► 27% av de pojkar som spelar om pengar i nian uppvisar tecken på spelproblem.

Källa: CAN

”Det är avlastande för barnen att prata om det som sker i familjen.”

Ann Lyrberg, initiativtagare till det familjebaserade öppenvårdsprogrammet *Jag och min familj*, som utvärderas av forskare.

KOMMENTAR

Jens Wingren
Reporter

Vi behöver all kunskap vi kan få

Den senaste tiden har jag haft mycket fokus på cannabis. Jag har åkt till Köpenhamn, gått på möten, kollat face-bookgrupper och läst vad jag kommit över, från nya forskningsrapporter till snaskig kvällstidningsjournalistik.

Nyligen lyssnade jag på en tre timmar lång debatt om hälsoriskerna med cannabis mellan en cannabisläkare och journalisten Alex Berenson. Det som slog mig är hur de två parterna, trots en påstådd vilja att föra en saklig och sansad debatt, inte ens kan samsas om vad forskningen säger om rätt grundläggande frågor kring cannabis. Det är som att de lever i två olika världar; i den ena är cannabis en lovande medicin och i den andra en farlig drog.

Man ska akta sig för enkla sanningar. Verkligheten är ofta komplex och svår att förutse. Men faktum är

"Man ska akta sig för enkla sanningar. Verkligheten är ofta komplex och svår att förutse."

att flera metastudier visar att cannabis inte är en vidare effektiv medicin mot smärta, och att drogen riskerar att utlösa psykiska

problem och psykos hos vissa. Men det finns också studier, om än preliminära, som pekar på olika medicinska användningsområden. Som med alla narkotiska preparat handlar det om att balansera eventuell nytta mot riskerna.

Det är också faktum att cannabis är en växande legal industri på andra sidan Atlanten, och att det finns starka ekonomiska intressen för legalisering även i Europa. Det är intressen som vill framställa sanningen som enklare än vad den egentligen är. Vi behöver rusta oss med all kunskap vi kan komma över.

Foto: iStockphoto

Opioider i fler än 9 av 10 dödsfall

Narkotika Dödligheten fortsätter att öka i Sverige. Tre av fyra som dör är män. Överdoser är den vanligaste dödsorsaken, och opioider förekommer i 95 procent av fallen. Det visar Folkhälsomyndighetens rapport *Den svenska narkotikasituationen*.

Under 2017 skedde totalt 626 dödsfall jämfört med 590 dödsfall 2016. Siffrorna är beräknade utifrån den europeiska definitionen där något färre narkotikaklassade läkemedel inkluderas än i den svenska statistiken.

Dock uppger färre skolelever att de använt någon form av ny psykoaktiv substans. Under 2018 var det 0,8 procent i årskurs 9 och 1 procent i gymnasiet år 2, som uppgav att de någon gång använt dem. Den mest använda typen var syntetiska cannabinoider.

Ulrica Ambjörn

1 av 4

har varit hög på jobbet i de amerikanska delstaterna Colorado, Washington och Oregon, som var först med att legalisera cannabis. Seattle Times rapporterar om undersökningen.

Kraftig ökning av narkotikamissbruk

Norge Användningen av cannabis och MDMA har ökat kraftigt i Oslo. Allt fler unga använder och säljer cannabis regelbundet. Det visar en färsk rapport från Kompetenscenter rus Oslo, KoRus Oslo, som finansieras av den norska hälsomyndigheten. I *Före Var-rapporten* kartläggs narkotikaanvändningen i huvudstaden från våren till hösten 2018. Resultaten baseras delvis på information från skolpersonal som vittnar om att studenter använder cannabis under skoltid. De uppger att det finns en ökad romantisering av drogen i skolan. De upplever också att många elever anser att cannabis är helt ofarligt.

Emelie Svensson

Foto: iStockphoto

”Ofta tacksamt att jobba med beroendepatienter”

Forskaren Joar Guterstam

Vad är det roligaste med ditt jobb?

– Det är spännande med ny kunskap och berikande att arbeta både som forskare och läkare. På så sätt genereras nya idéer; patienter på kliniken kan rapportera vad de upplever och ser för behov, och jag tar till mig nya kunskaper från forskningen som kanske kan hjälpa patienterna bättre. Många tror att beroendepatienter är svåra att jobba med, men jag tycker ofta det är tvärtom – många är tacksamma för att jag forskar om just deras problem. Det är intressant att arbeta med grupper som annars är marginaliserade, och det känns extra värdefullt när man kan göra en positiv skillnad för dem.

Du doktorerade förra året. Vad handlade din avhandling om?

– Hur amfetaminberoende påverkar det så kallade opioidsystemet i hjärnan. Vi utgick från naltrexon, ett läkemedel som har använts mot alkoholberoende i snart 30 år. Mina handledare upptäckte för tio år sedan att det även fungerar mot amfetaminberoende och minskar risken för återfall. Min avhandling gick ut på att förstå hur sjutton det kan hjälpa även vid amfetaminberoende. Nu har vi några ledtrådar till varför det fungerar.

Ska ni gå vidare med detta?

– Ja, vi har lite olika spår. Framför allt ska vi starta en stor klinisk prövning för att undersöka om en långverkande variant av naltrexon kan hjälpa beroendepatienter med samtidig ADHD.

Text: Emelie Svensson Foto: Anna Simonsson

Joar Guterstam är psykiater och beroendeforskare på Karolinska Institutet i Stockholm, samt vice ordförande i Svensk förening för beroendemedicin.

🔗 Läs en längre intervju på accentmagasin.se/forskning/guterstam.

Kommunikationsnavet **Brunnsparken** har under det senaste året blivit skådeplats för en allt mer öppen droghandel. Sid. 23

På **Minimaria** har allt fler av besökarna använt tramadol. Sid. 29

På **Socialförvaltningen** jobbar Karin Patricksson och Linda Nilsson med drogfrågor. Sid. 23, 31

Andra långgatan är en av Göteborgs mest krogtäta. Sid. 31

Avenyn är Göteborgs paradgata och ett populärt krogstråk. Sid. 23

De västra delarna av **Majorna-Linné** hamnar ofta högt i undersökningar av cannabisvanor. Sid. 31

INNEHÅLL: 22 Nya tider, nya droger
28 Billig opioid lockar unga 30 "Sprututbyte kan bli något bra" 31 Drogprojekt i Majorna

Östra sjukhuset erbjuder sen i december sprutbytesprogram för injektionsmissbrukare. Sid. 24

Droghandel mitt i stan

I Sveriges näst största stad pågår droghandeln allt mer öppet. Och till Minimaria kommer allt fler unga med billiga opioider i kroppen. Men ett nyöppnat sprutbyte och ett tillnyktringsprojekt i stadens mest drogtäta område väcker hopp.

ILLUSTRATION Spektra

Nya tider, nya droger

Det pågår ett intensivt arbete med att bygga om Göteborg från en arbetarstad till en kulturstad. Men narkotika-problemen har inte byggts bort.

TEXT och FOTO Jens Wingren

◀ Narkotikahandeln i Brunnsparken har blivit allt mer öppen under det senaste året.

”Det finns mycket att arbeta med. De här människorna lever ett utsatt liv.”

Karin Patriksson

Vårens första solstrålar tränger igenom de tomma trädkronorna och ner på göteborgarna som passerar genom Brunnsparken, stadens kommunikationsnav som är inklämt mellan galleriorna Nordstan och Arkaden. De kanske inte är medvetna om det, men under det senaste året har narkotikahandeln här blivit allt mer öppen.

– Går du dit kvällstid måste du mer eller mindre vara blind för att inte se det, säger Robin Nilsson, chef för gatulagningsgruppen i centrala Göteborg.

Försäljningen kretsar främst kring cannabis och tramadol.

– Tramadol har blivit en epidemi i Göteborg. Det är en lukrativ bransch, säger han.

Langarna är nästan uteslutande ensamkommande ungdomar som inte bryr sig om ifall de blir tagna av polisen.

– Deras framtid i Sverige handlar oftast bara om att få ett utvisningsbeslut eller att ett utvisningsbeslut ska fullföljas, säger Robin Nilsson.

Göteborg är en gammal arbetarstad med en egen missbrukshistoria. Amfetamin har länge varit stort här, liksom den numera ganska ovanliga drogen GHB. Men Göteborg genomgår förändringar. De gamla varven i Eriksberg har sedan länge stängt ner och ersatts av dyra

lägenhetsområden. Göteborg är numera en kulturstad som hoppas locka besökare med stora evenemang och kulturliv.

Söderut från Brunnsparken leder Östra hamngatan upp till Kungsportsavenyn. Här flockas människor för att ta del av stadens uteliv varje fredag- och lördagskväll. Och undersökningar visar att kroglivet i staden präglas allt mer av droger.

I en enkät genomförd av Tillståndsmyndigheten bland kroganställda i Göteborg uppger i stort sett alla svarande som jobbat mer än fem år på krogen att de ser mer narkotika idag. 32 procent svarar att de ser narkotikapåverkade personer varje vecka.

Karin Patriksson, utvecklingsledare inom alkohol- och narkotikafrågor i Göteborgs stad, sitter på tredje våningen i kommunens lokaler i Gårda, några kvarter från Avenyn. Det är en rivningshotad del av det gamla Göteborg, men bara ett stenkast från evenemangsområdet på Skänegatan. Utanför har ett kariakatyrartat göteborgregn börjat piska mot fönsterrutorna, samtidigt som projektorn som visar hennes presentation värmer upp. Karin Patriksson har sammanställt en rapport om tungt narkotikamissbruk i Göteborg. Det handlar om personer som brukar olagliga droger i stort sett dagligen eller som injicerat narkotika under det senaste året. ▶

– Det är ett underlag för beslutsfattare i deras planeringsarbete på missbruksområdet, säger hon.

Som referens har Karin Patriksson utgått från en undersökning som gjordes 2011. Sammanfattat ser det ut som att amfetamin minskar som primär drog, medan heroin och andra opioider, narkotikaklassade läkemedel samt cannabis ökar i just dessa led. Cannabis ökar i samtliga åldersgrupper, men det är fortfarande 31,6 procent som har amfetamin som primär drog.

– Göteborg är ju en gammal amfetaminstad, men det har sjunkit rätt så ordentligt bara de sista sex åren, säger Karin Patriksson.

Att injiceringsmissbruket minskar ser hon som särskilt positivt. 26,1 procent uppger injicering som primärt intagningsätt av sin primära drog i denna undersökning jämfört med 37,2 procent 2011.

– Det är väldigt positivt ur smittspridningssynpunkt. Och tittar vi på om man injicerar under det senaste året så har även det minskat.

Det är framförallt de yngre personerna i kartläggningen som drar sig för att injicera droger.

– Ungdomarna har cannabis som primär drog, ända upp till 30-årsåldern. Vi tycker oss se att i de äldre åldersgrupperna går missbruket över till amfetamin, så att cannabis skulle öka i andel över tid är något vi förväntat oss.

Andra positiva resultat i kartläggningen är att heroin verkar minska bland unga under 30 år, samt att fler har ett boende och en pågående behandling.

– Det finns mycket att arbeta med. De här människorna lever ett utsatt liv. Färre har lönebaserad inkomst och nästan varannan saknar fortfarande en pågående behandling, säger Karin Patriksson.

Från Gårda kan man ta femmans spårvagn österut och kliva av vid Östra sjukhuset. Här öppnade i december 2018 Göteborgs första mottagning för sprutbyte, efter många års motstånd från kommunpolitikerna.

En man i 30-årsåldern rycker otåligt i dörren till mottagningen. Det är hans första besök och han är orolig över att han inte har någon legitimation med sig, kanske kan han inte bli inskriven på programmet. Ska han ordna en legitimation behöver socialen hjälpa honom med pengar, och det kan ta längre tid än vad han har lust att vänta.

Enligt ett politiskt beslut skulle mottagningen öppna under 2018, men de slutgiltiga lokalerna står fortfarande inte klara.

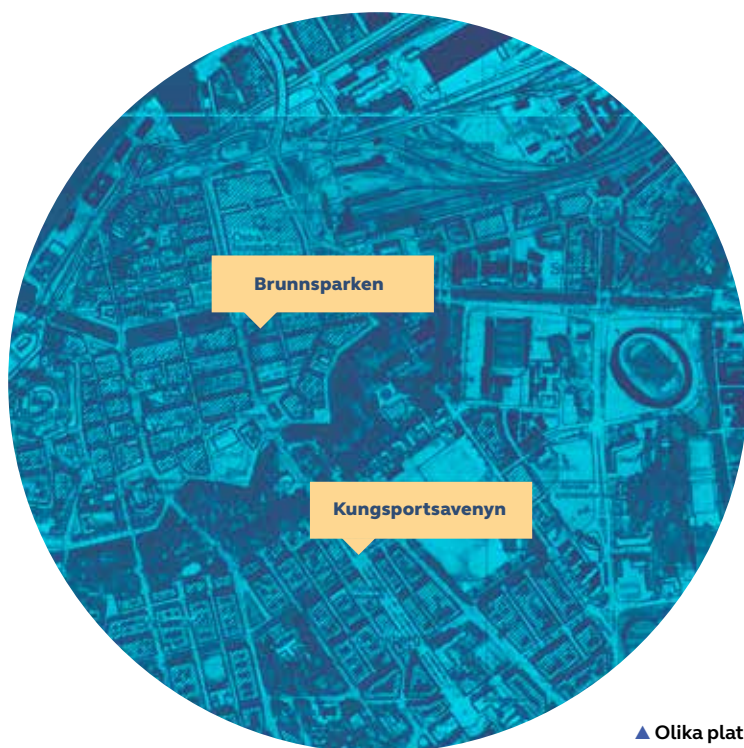
– Efter sommaren 2018 var tanken att man skulle komma igång, men det här är nytt för oss alla så det tog lite längre tid, men vi har jobbat så effektivt som möjligt, säger Panos Vasilakis vårdenschef på Infektionsmottagningen.

Under de första tre månaderna skrev cirka 150 patienter in sig på mottagningen.

– Det var några som hade hört av sig i förväg och visste att vi skulle öppna. Den här målgruppen har inte haft tillgång till något annat innan, så det har varit väldigt svårt att veta hur många som skulle dyka upp, säger Panos Vasilakis.

I nuläget har mottagningen tre sjuksköterskor och en undersköterska. Dessutom har man en kurator, tillgång till infektionsläkare och en barnmorska på besök två dagar i veckan.

– Flera i personalen har erfarenhet av beroendevård sedan tidigare. Det har varit vår ambition att ha den kompetensen. Sedan har vi ju träffat

▲ Olika platser, olika droger. I Brunnsparken säljer gatulangare cannabis och tramadol medan spriten flödar på Avenyns krogar.

► Kungssports-
avenyn är Göteborgs
parad- och festgata.

”Huvudsyftet för oss är också att kunna erbjuda andra insatser.”

Panos Vasilakis

- ▶ injektionsmissbrukare på infektionsmottagningen tidigare så målgruppen är inte helt främmande, säger Panos Vasilakis.

Kraven för att bli inskriven på sprutbytesprogrammet är att man ska vara fyllda 18 år, folkbokförd i Västra Götaland och kunna visa upp tecken på injektionsmissbruk, som till exempel stickmärken. Man ska också gå med på att prova sig för smitta var tredje månad. Efter inskrivning får patienten ett startkit med nålar, sprutor, sprutservetter, informationsbroschyrer och kondomer.

– Första gången förväntas man inte ha med några gamla nålar, men vid senare

tillfällen ska man lämna tillbaka de nålar man fått ut, säger Panos Vasilakis.

Förhoppningen är att kontakten med vården ska leda till vidare behandling.

– Huvudsyftet för oss är också att kunna erbjuda andra insatser. Målgruppen är en socialt utsatt grupp och vi vill gärna att de ska kunna komma vidare med sin problematik. Missbruk av narkotika är en beroendesjukdom, det finns väldigt många omständigheter som kan leda till att en person ofrivilligt hamnar i ett missbruk som är svårt att ta sig ur. Så vi har ett nära samarbete med beroendekliniken, säger Panos Vasilakis.

Via sprutbytesmottagningen kan till exempel patienter slussas direkt till substitutionsbehandling utan att någon remiss behöver göras.

– Sedan finns vi tillgängliga för infektionsinsatser såklart.

Ytterligare ett ryck öppnar ytterdörren och sprutbytesmottagningens första patient för dagen kliver in till ett litet väntrum med en värmefläkt placerad i ena hörnet. Han möts av en sjuksköterska i blått. Det där med legitimationen visar sig inte vara några problem eftersom han redan varit inskriven på sprutbytesprogrammet i Stockholm. Han försvinner bakom ytterligare en frostad glasdörr och slussas vidare in på mottagningen.

Hur många som injicerar droger i Göteborg är svårt att veta. Sahlgrenska sjukhuset räknar med att de har 900 personer i sitt upptagningsområde som injicerar droger och att den nya sprutbytesmottagningen kommer att få mellan 10 000 och 15 000 besök årligen. Socialstyrelsens senaste kartläggning gör gällande att det finns 1 400 injektions-

missbrukare i hela regionen.

Karin Patriksson, Göteborgs stad, hyser inget stort hopp om att sprutbytesmottagningen på Östra sjukhuset ska kunna bli den kontaktyta mellan Göteborgs missbrukare och vården som får fler att söka behandling.

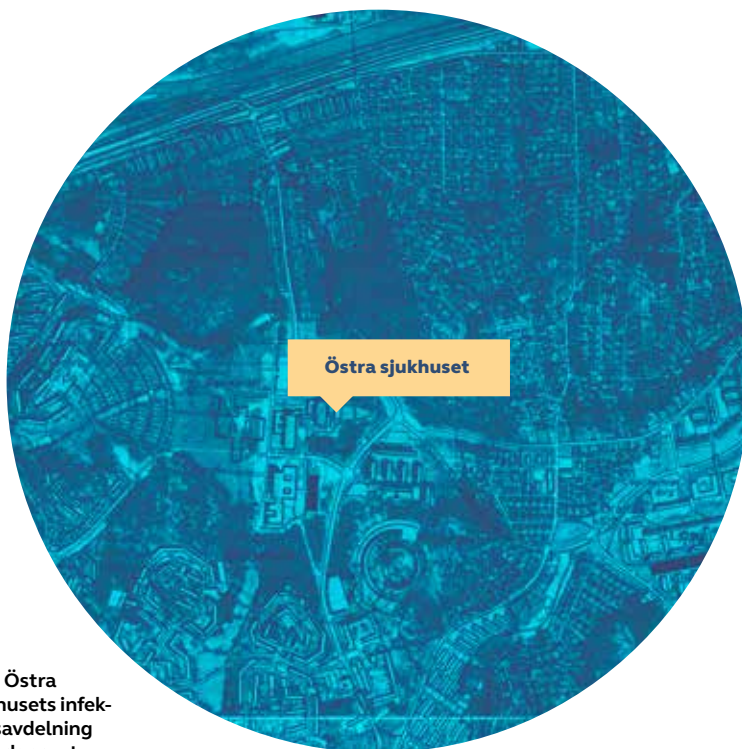
– Göteborgs stad har alltid varit motståndare till sprutbyte. Sedan gick man med på att släppa vetot under villkoret att man i så fall måste samarbeta med Socialtjänsten och ha personal från båda, säger hon.

Enligt Robin Nilsson på polisens gatulagningsgrupp har flera av ungdomarna som säljer droger i Brunnsparken försäljningen som ett sätt att bekosta sitt eget heroinmissbruk.

– De offentliga toaletterna där är utmärkta för snabba affärer eller för att skjuta upp, säger han.

Sprutbytet kan vara ett steg mot att bryta utsattheten för en grupp. Men i centrala Göteborg fortgår den öppna narkotikaförsäljningen, som ett monument över en utsatthet som verkar svårt att överbrygga och bygga bort. ☹

◀ **Pittoreskt och hippt. Men stadsdelen Majorna sticker ofta ut i undersökningar om drogvanor.**

▶ **På Östra Sjukhusets infektionsavdelning erbjuds sprutbytesprogram sedan december.**

▲ Kungälvavägen i Göteborg.

Billig opioid lockar unga

Läkemedlet tramadol blir allt vanligare bland Göteborgs unga. På beroendemottagningen Minimaria är det påtagligt.

TEXT och BILD Jens Wingren

Till Minimaria kommer ungdomar mellan 13 och 21 år som har beroendeproblem. De yngre kommer ofta till mottagningen på rekommendation av skola, polis eller föräldrar. Bland de något äldre finns de som haft ett missbruk under en längre tid och som vill ta sig ur det.

– Sammantaget har vi runt 700 kontakter varje år. För vissa räcker det med en träff eller två tillsammans med föräldrarna. Andra får komma tillbaka under flera år, säger Kristoffer Lindgren, samordnare på Minimaria i Göteborg.

Sen 2016 är tramadol en av de allra vanligaste drogerna bland de ungdomar som kommer till mottagningen.

– Då var det nästan bara ensamkommande killar som använde sig av tramadol tillsammans med cannabis, säger Kristoffer Lindgren.

Men bruket har spridit sig så brett att man idag inte kan prata om att det skulle finnas någon specifik grupp ungdomar som är överrepresenterade när det gäller tramadol. Och bruket finns i alla åldersgrupper, även bland de yngsta. Det är inte många som kommer till Minimaria enbart på grund av sitt tramadolmissbruk, 2018 var det bara 2 procent av besö-

Foto: Jens Wingren

► KRISTOFFER LINDGREN

Kristoffer Lindgren är samordnare på Minimaria i Göteborg.

karna som hade tramadol som primär-drog, men det finns ofta med i bilden. 21 procent uppgav själva att de hade använt tramadol, och runt en fjärdedel av de som lämnade salivprov testade positivt för tramadol 2018. Allt tyder på att drogen fortsätter öka enligt Kristoffer Lindgren.

– Jag tror att det finns ett stort mörkertal här eftersom man inte gärna berättar att man tagit opioider, säger han. I Tullverkets beslagsstatistik har mängden beslagtagna tramadol mångdubblats

under de senaste åren. Polisen har varnat för drogen, som är ett opioidbaserat läkemedel som inom vården används för smärtlindring. Som andra opiater är tramadol starkt beroendeframkallande.

Drogen är relativt billig och lättillgänglig. Stora partier kommer in från bland annat Serbien och Indien för att sedan leta sig fram till unga och sprida sig ner i åldrarna.

– Det kan till och med vara så att du får tramadol gratis när du köper cannabis. Drogerna säljs ofta som ett kit, säger Kristoffer Lindgren.

Enligt honom är just kombinationen cannabis och tramadol vanlig. Som opioid skapar tramadol ett lugn i kroppen, men påverkar samtidigt serotoninnivåerna i hjärnan och gör att användaren känner sig piggare.

Toleransen byggs upp snabbt. Ett piller räcker inte länge utan användaren måste ta en allt högre dos för att uppnå samma effekt och för att hålla abstinensen borta. Till slut uppnås inte den uppiggande effekten. Vid det laget är användaren djupt inne i ett opioidberoende. Att bryta ett opioidberoende innebär ofta illamående, kramper, överklighetskänslor och ångest. ►

Kort om tramadol

Tramadol är ett opioidbaserat läkemedel som under de senaste åren har blivit allt vanligare bland missbrukare. Drogen kommer främst in i Sverige via post- och paketflödet. Under senare år har det blivit vanligare att tramadol smugglas via flyg eller via personbilstrafik från kontinenten.

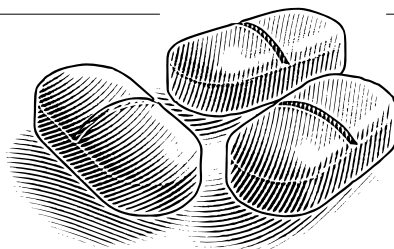

Foto: Istockphoto

543

...beslag av tramadol gjordes 2018. Totalt beslagtogs nästan en halv miljon tabletter.

”Många av dem som säljer droger i Brunnsparken har inget annat sätt att försörja sig. Att bli drogfria är inte ett alternativ för dem.”

Kristoffer Lindgren

– Vi får in personer som tar över 1 000 milligram om dagen, långt över rekommenderad maxdos i sjukvården. Har du den typen av opioidbruk så måste du oftast läggas in för att komma ur det, säger Kristoffer Lindgren.

Kristoffer Lindgren säger att de så kallade partydrogerna som till exempel ecstasy blivit mer populära bland ungdomar som bor i innerstaden. Men på senare tid har även kokain blivit vanligare bland besökarna på Minimaria, oavsett vilket område de kommer ifrån.

– Nu är det mer vanliga killar och tjejer som använder det antingen på fest eller i andra sammanhang. Jag vet inte om det är för att det är relativt billigt just nu, eller om det är något annat. I innerstan finns det ungdomar som har en del pengar att röra sig med, säger han.

Ungdomar från Göteborgs innerstad är de som uppger att de använder mest droger och de är dessutom överrepresenterade bland Minimarias besökare.

– Det kan också ha att göra att föräldrarna i de stadsdelarna är mer välvilligt

inställda till socialtjänsten och vården, säger Kristoffer Lindgren.

När det kommer till amfetamin ser han ingen generell ökning, men däremot verkar det finnas en stor skillnad mellan tjejer och killar.

– Nästan fem procent av tjejer som besöker oss har amfetamin som första drog medan det i stort sett inte är några killar som har det. Men generellt ser vi ingen ökning eller minskning av amfetamin hos våra besökare.

De ensamkommande killarna som var först med tramadol finns fortfarande med i bilden, men det är svårt för Minimaria att hjälpa dem. Kristoffer Lindgren bekräftar bilden att många av dem som säljer droger i Brunnsparken är ensamkommande som hotas av utvisning och som fastnat i en ond spiral där de förlitar sig på drog-handlare för inkomst, boende och sitt eget drogbruk.

– Många av dem som säljer droger i Brunnsparken har inget annat sätt att försörja sig. Att bli drogfria är inte ett alternativ för dem. Drogfriheten gör vare sig att de kan stanna i Sverige eller få en bostad. ✖

”Sprutbyte kan bli något bra”

Göteborgs kommun har länge motsatt sig en sprutbytesmottagning. Kommunrådet Maria Johansson vill bidra till att verksamheten blir så bra som möjligt.

Efter att kommunernas veto i frågan togs bort beslutade Västra Götalandsregionen om fyra mottagningar. I Trollhättan och Skövde öppnades sprutbytesmottagningar under 2018 och ytterligare en mottagning planeras i Borås. Västra Götalandsregionen ser nu även över möjligheten att starta ett naloxonprogram.

Marina Johansson är kommunalråd för Socialdemokraterna med fokus på sociala frågor och folkhälsa. Hon berättar att hennes parti tog upp frågan om sprutbyten för debatt i samband med att kommunernas veto togs bort.

Foto: Moa-Lisa Fransson

Marina Johansson, kommunalråd, S, med fokus på sociala frågor och folkhälsa.

– Vi landade i att om det görs till mer än att bara gå och hämta rena delar till injektion så kan det faktiskt bli något bra. Vi vill vara med och påverka så att verksamheten blir så bra som möjligt istället för att sätta oss emot, säger hon.

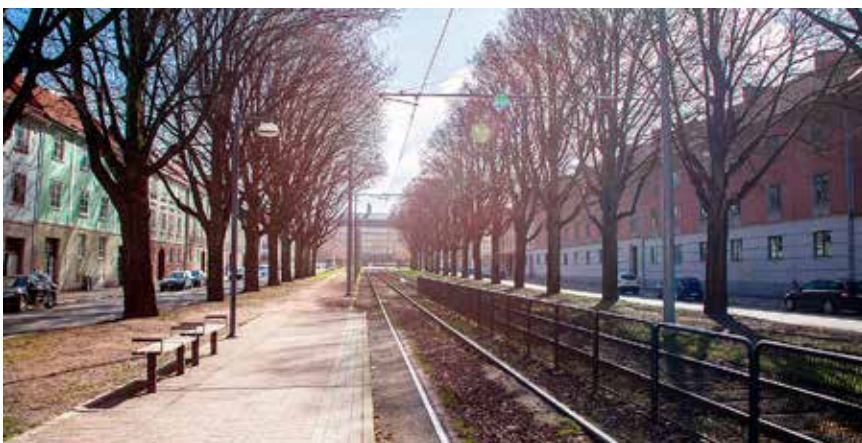
Men beslutet var långt ifrån enhälligt. Många känner fortfarande att sprutbytet innebär att kapitulera inför möjligheten att ge missbrukare en bättre vård.

– Det har varit en oerhört laddad fråga. Det är oftast inte sprutbytet i sig som man motsätter sig utan man är rädd att människor ska falla mellan stolarna i olika instanser och inte komma vidare in i vården, säger Marina Johansson. ✖

Jens Wingren

Drogprojekt i Majorna

Foto: Jens Wingren

De största problemen med alkohol och droger finns nära Göteborgs centrum. Ett nytt projekt ska nu tackla problemen.

Västerut från Järntorget löper Andra långgatan, ett av Göteborgs krogstätaste områden, bort mot Masthugget och bortom det ligger Majorna.

De är centrala och trendiga delar av staden. Men stadsdelen Majorna-Linné är också det område som dras med mest drogproblem i Göteborg.

– De slår högt i alla mätningar oavsett om det gäller tungt missbruk, cannabisvanor eller alkohol. Men också vad gäller psykisk ohälsa, säger Linda Nilsson, utvecklingsledare på Social förvaltning, Göteborgs stad.

Linda Nilsson är ansvarig för ett pilotprojekt som hoppas kunna tackla situationen i stadsdelen Majorna-Linné.

– Recoverykonceptet är rätt etablerat i anglosaxiska länder och mycket av det handlar om att knyta samman de olika stegen när en person ska ta sig ur ett missbruk, säger hon.

Majorna var förr i tiden ett ganska fattigt arbetarområde. Men med sina karaktäristiska landshövdingehus och gammeldags neonskyltar utanför butikerna har det på senare år blivit ett populärt område för en kreativ medel-

klass, ungefär som Södermalm i Stockholm. Men det är långt ifrån hela stadsdelen som tagits över av en välmående medelklass.

Det är främst i de västligaste delarna som drogvanorna står ut i folkhälsoundersökningar. Här har man också en lägre utbildningsnivå än övriga Majorna-Linné, men ligger fortfarande över göteborgssnittet.

Mönstret skulle också kunna vara ett kulturellt problem.

– Det finns en ganska liberal attityd i Majorna och det finns kluster av människor där det är ganska normaliserat att använda narkotika. Det märks på skolor och i hela stadsdelen, säger Linda Nilsson.

Även Majorna är ett krotgått område.

– Det är ju svårt att veta vad de här problemen beror på, men när du har psykisk ohälsa och en stor tillgänglighet av både alkohol och narkotika så blir det nog inte en så bra kombination.

Linda Nilsson hoppas nu att Recovery ska kunna bredda arbetet för personer med substansberoende i Majorna-Linné.

– Det handlar mycket om socialiseringen

tillbaka in i samhället. Och där spelar civilsamhälle och ideella organisationer en väldigt stor roll. Olika former av kamratstöd är oerhört hjälpsamt för att finna sociala sammanhang, säger hon.

Pilotprojektet Recovery Majorna-Linné löper fram till sommaren och Linda Nilsson tror att det kan ha en positiv inverkan på stadsdelen.

– Det finns studier som visar att människor i recovery är en stor tillgång för samhället. De har bättre fysisk och mental hälsa, samtidigt som de också bidrar mer till samhället. I en brittisk undersökning svarade 80 procent av personer i recovery att de utöver sitt arbete också jobbade ideellt på något sätt. Vi måste prata mer om det och se möjligheterna – istället för att bara prata om de här människorna på ett stigmatiserande sätt. ✖

Jens Wingren

➔ Läs mer på accentmagasin.se/politik/recoverymajorna

DROGER I MAJORNA-LINNÉ

► **Över 33 procent** av de boende i Majorna-Linné uppger att de någon gång använt narkotika (enkätundersökning 2018). Genomsnittet i Göteborg ligger på 19 procent.

► **25 procent** av de svarande i området bedöms ha riskabla alkoholvanor, jämfört med göteborgssnittet på 18 procent.

► **Alkoholanvändningen** bland unga minskar i stadsdelen, men ligger fortfarande över göteborgssnittet. 20 procent av de unga i Majorna-Linné svarar att de intensivkonsumerar alkohol minst en gång i månaden (CAN:s drogvaneundersökning). Genomsnittet för unga göteborgare är 16 procent. Högst ligger dock stadsdelen Centrum, där 25 procent av de unga intensivkonsumerar en gång i månaden.

► **21 procent** av de unga i Majorna-Linné uppger att de provat narkotika någon gång. I Göteborg i stort ligger samma siffra på 13 procent.

Källa: Stadsdelsförvaltningen Majorna-Linné

Linda Nilsson

Foto: Jens Wingren

Kongressommar i Örnsköldsvik

Den 25–30 juni kongressar IOGT-NTO, Ungdomens nykterhetsförbund, UNE, och IOGT-NTO:s juniorförbund, Junis, i den norrländska kuststaden Örnsköldsvik. Eller Övik, som namnet ibland förkortas till.

TEXT Ulrica Ambjörn ILLUSTRATION Fernando Medina

Förberedelserna pågår för fullt för att kunna välkomna dig som deltar som kongressombud, gäst eller medföljande. Här ska finnas aktiviteter för besökare i alla åldrar. Förbundens respektive förhandlingar kommer förstås ta sitt utrymme, men kongressbestyrelsen vill också ge besökarna möjlighet att ta del av kultur, historia och natur i de natursköna omgivningarna, inte minst Höga kusten. Här bjuder vi på ett urval.

Festligt

På tisdagkvällen blir det "Öppne" med underhållning i kongresscentrum, invignings- och avslutningsfest blir det på Fjällräven center, med specialarrangemang för barn.

Stadsvandring

Det kommer att bjudas på stadsvandring i Majs fotspår. Maj är huvudpersonen i Kristina Sandbergs böcker: Att föda ett barn, Liv till varje pris och Sörja för de sina, som utspelar sig i trakten.

Kongresscentrum

Kongresscentrum kommer att ligga på Nolaskolan, och innanför dess entré kommer kongressbyrån att finnas. På promenadavstånd därifrån, i IOGT-NTO:s lokal på Bergsgatan, kommer nattcaféet ligga.

Paddla kajak

Inför kongressen ordnas en 3-dagars kajaktur genom Örnsköldsviks skärgård.

Musik & lyrik

Musik- och poesikväll blir det på torsdagen, och fredagskvällen håller IOGT-NTO:s samlingslokaler runtom Örnsköldsvik öppet för middag och olika slag av underhållning. Den som gillar surströmming uppmanas att hålla ögonen på den här programpunkten.

Sommarvågen

Torsdag kväll blir det jippo i inre hamnen. Ett samarrangemang med Örnsköldsviks kommun.

Lyssna på plats

För den som önskar går det bra att utan föranmälan följa förbundens respektive förhandlingar. IOGT-NTO:s kommer att hålla till i Nolaskolan, UNF i församlingshemmet, och Junis i Elimkyrkan.

Seminarier

Det kommer även att bli seminarier på temat nykterhet, demokrati och solidaritet.

För barn och unga

Junis arrangerar dagläger med blandat innehåll för barn upp till 12 år. Även UNF och NSF planerar aktiviteter.

Utflykter

Det kommer också att finnas möjlighet att följa med på utflykter i de vackra omgivningarna i världsarvet Höga kusten.

Samlad information

På kongress.iogntnoroelsen.se finns all information som rör de tre kongresserna samlad. Sidan uppdateras efterhand med aktuell information.

Välj din strategi

Hur gör man när omgivningen vill fira med alkohol? Vi bjuder på strategier för nyktrare firande.

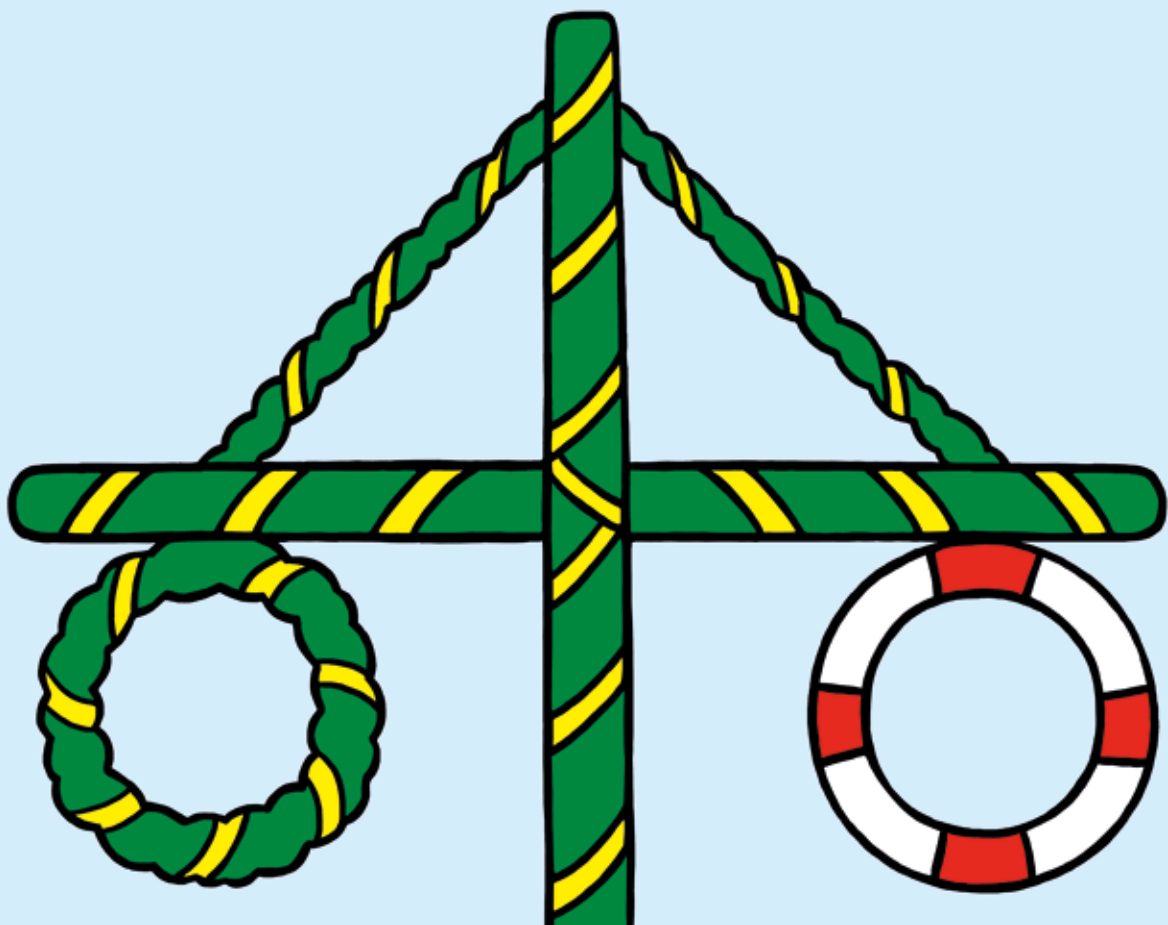
TEXT Anna Fredriksson ILLUSTRATION Helena Davidsson Neppelberg

Accent bad Ingela Hjulfors Berg, kommunikatör och mindfulsobercoach, som driver alkoless.se och Anders Hammarberg, psykoterapeut och forskare, att resonera kring några vanliga dilemman för den som vill fira nyktert.

Midsommarfirandet

1 Jag ska fira midsommar med släktingar och grannarna på landet. Jag vet att några gärna vill ha snaps till sillen och sedan fortsätter det, redan innan dansen kring midsommarstången börjat. Åtminstone en av mina släktingar har vad jag skulle kalla ett problemdrickande:

Hur pratar man med den där släktingen som alltid dricker lite för mycket och blir otrevlig eller gör bort sig? Jag tycker att alltihop känns olustigt och onödigt, inte minst eftersom det är barn med vid midsommarfirandet. Känner mig osäker på hur och när jag ska agera, om det ens är möjligt att förändra eller om jag helt enkelt ska avstå från att delta?

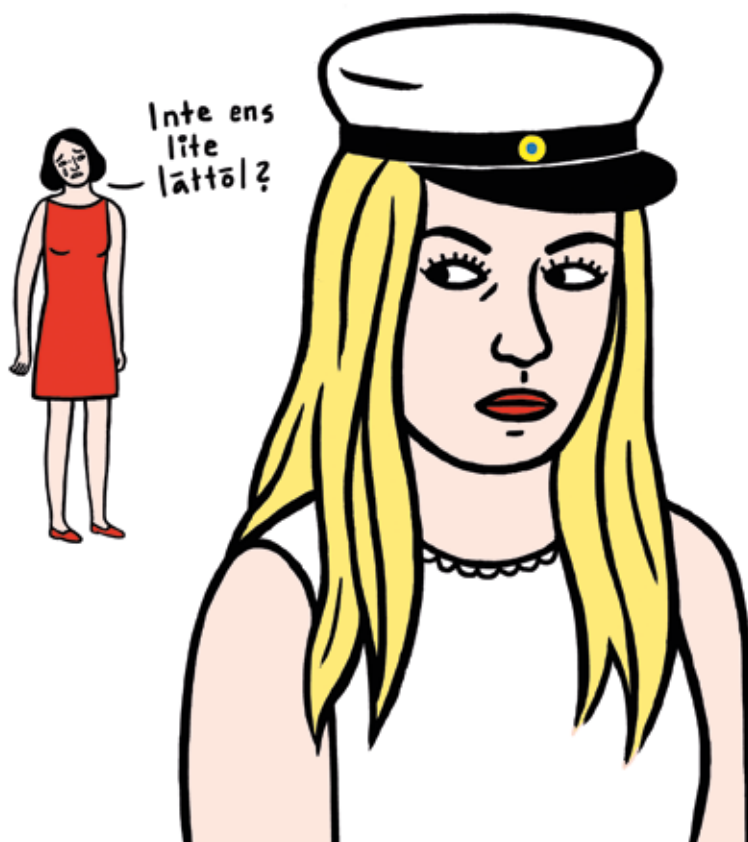
Ingela Hjulfors Berg: Det är vanligt att många känner så här. Först tycker jag att du måste prata med någon annan som ska vara med och förklara att du tycker det är jobbigt när folk blir för fulla och inte kan bete sig. Det är viktigt att få uttrycka sin oro. Värden eller värdinnan kan ta upp det med personen i fråga, uttrycka sig i jag-form och säga att hen känner sig orolig för att det blir dålig stämning. Ett knep kan vara att man väljer bort snaps till alla, ser till att folk inte får ta med sig eget dricka, eller att värden står för dricka, då har man lite kontroll. Man serverar, men inte tio snapsar och man ställer inte fram flaskor på borden. På det sättet kan man få ner konsumtionen. Jag ältade ett liknande tillfälle med min man och försökte ta upp det med dem som skulle ha festen.

– Jag hade själv som strategi, när jag inte var värdinna, att hålla mig borta från vissa personer. Om du ska avstå måste du fundera över vem du är. Gillar du att vara med många vänner då ska du absolut gå. Tycker du det är jobbigt med mycket folk ska du inte ens vara där. Våga bottna i dig själv och vad du har för behov. Ska du gå dit och vara sur är det kanske bättre att avstå. Eller så har du trevligt ändå, men du måste välja spår.

Anders Hammarberg: En jättebra och svår fråga. Hur du kan agera är väldigt beroende på vilka relationer du har till de inblandade. Det är svårt att bestämma hur folk ska dricka, men det är bra om man kan ta upp det här ändå, speciellt när det är barn involverade. Barn säger inte alltid hur de upplever situationen, men vi vet att de tycker det är obehagligt när vuxna blir påverkade.

– Jag tycker att du bör prata med vederbörande. Då är det bra att undvika att fastna i fällorna att prata om hur någon är, så du inte riskerar att uppfattas som att stämpla någon genom att säga ”jag tycker du dricker för mycket”. Utgå från vad du själv tycker är problematiskt: ”jag tycker inte att det känns okej, speciellt inte när det är barn med. Jag vill gärna träffas, men skulle vi kunna hitta ett annat sätt, så som det blivit nu känns inte bra”. Var gärna konkret och ge alternativ: ”Skulle vi kunna vänta med snapsarna till senare?” Människor gillar alternativ.

– Jag önskar att det skulle vara mera oproblemiskt att prata om sådant här. Men det är lite känsligt. Om det är en annan person som är värd för firandet kan du prata med hen också. Och alternativet att välja att inte delta finns alltid.

”Våga bottna i dig själv och vad du har för behov. Ska du gå dit och vara sur är det kanske bättre att avstå.”

Ingela Hjulfors Berg

Studentmottagningen

2 Jag tar studenten i juni och mina föräldrar ska ordna en mottagning för både mina och sina egna vänner, samt släkten, i mitt föräldrahem. De tycker att det känns fel och pinsamt att inte kunna bjuda gästerna på alkohol. Jag vill inte vara otacksam, men jag är nykterist och vill helst inte ha alkohol på min egen examensfest. Funderar på om jag kan ställa ultimatum? Hur ska jag få dem att förstå?

Ingela Hjulfors Berg: Ja, du kan ställa ultimatum, det är din fest och du bestämmer. Vill du ha en nykter fest, och om alla vet att du inte dricker, varför ska du bjuda på en massa alkohol? Du behöver inte göra det för dina föräldrars skull. Du är en föregångare, en förebild, du visar vägen!

Anders Hammarberg: Det är självklart att du ska få ha din studentfest som du vill! Det borde varje förälder lyssna in. Det kan vara svårt att ställa ultimatum speciellt när det har med föräldrar att göra, men mitt svar är absolut att du ska bestämma själv över festen.

Personalfesten

3 Jag har i stort sett slutat att gå med på after work med kollegorna eftersom jag vet att umgänget kommer att kretsa kring alkohol. De försöker truga på mig alkohol, och har svårt att acceptera att jag säger nej. Även personalfester, konferenser och kickoffar börjar bli något jag grugar mig för långt i förväg, och det tas inte väl upp när jag lämnar återbud eller avviker tidigt. Hur kan jag hantera detta på ett mer konstruktivt sätt?

Ingela Hjulfors Berg: Har man inte jobbat så länge kan det vara svårt att sätta ner foten. Det bästa, om man inte kan tacka nej, är att spela att man dricker, be bartendern hälla upp i samma glas och så sitter man där och bara sippar i lugn och ro utan frågor. När det blir för tungt kan du smita, när de andra blir för fulla då kan du dra hem, ingen märker det. Man har ingen upplysningsplikt.

Anders Hammarberg: Det här är en fråga som många som kommer till oss

”I många fall kan det visa sig att andra tänker likadant, att de också vill hålla igen, och tycker det är ganska skönt om någon äntligen tar upp det.”

Anders Hammarberg

på mottagningen brottas med. I många fall kan det visa sig att andra tänker likadant, att de också vill hålla igen, och tycker det är ganska skönt om någon äntligen tar upp det. Det går att säga det här utan att ta upp om man själv har alkoholproblem, om det skulle vara fallet. Ibland är det inga större problem, men i vissa kulturer är det själva drickandet som är grejen. På after work deltar ju alla frivilligt och det kan vara en utmaning. Du kan hänga med och dricka alkoholfritt, ofta kan man göra det utan att någon ser att du väljer det alternativet.

– Att behöva avstå från att delta är tråkigt, men även här får du försöka hitta ett sätt att motivera varför, kanske hälsoskäl eller att du är inne i en träningsperiod. Det sista är ett argument som många hakar på i och med en växande hälsotrend. På kickoffar och konferenser finns ofta en gräns för hur mycket alkohol man bjuder på, en policy som är ganska känd och kommunicerad. Men visst finns det fortfarande platser där man har en fredagsöl på jobbet, även om det blir mer och mer ovanligt.

Påträngande prat

4 Jag var på en fest för ett tag sedan och återigen utspelade sig följande: När bordsgrannarna (för mig nya bekant-skaper) förstod att jag inte dricker alkohol inledde ett par av dem långa "försvarstal", som för att ursäktas sitt eget drickande. Den tredje inriktade sig istället på att ifrågasätta min nykterhet och började fråga ut mig om orsakerna. Jag kände mig alltmer trängd och det förstörde min kväll. Ibland händer det också att människor är välment positivt intresserade av min nykterhet, men det kan ändå kännas påträngande och tjatigt. Hur skiftar man på bästa sätt fokus, både på ett tidigt stadium eller när ämnet blir tjatigt?

Ingela Hjulfors Berg: De här personerna finns överallt. Man träffar dem nu och då, de som ska bikta sig och tala om hur duktiga de är. Du kan säga: "Du behöver inte bikta dig för mig, det är din ensak." Är man vegan får man höra "Jag äter inte så mycket kött", vi ska rättfärdiga oss inför varandra. Det är svårt att gå utanför normen. Jag tycker att den som väljer att dricka måste hitta sina egna argument: jag dricker inte för att jag vill må bra, varför dricker du?

– Det som är jobbigt är att vi alltid tror att den som inte dricker har slutat för att hen har problem. Det är fint med stress, men fullt att må dåligt av det. Det

är fint med alkohol, men fullt att må dåligt av det. Sedan får du säga ifrån: "Jag har ingen upplysningsplikt till dig om mina egna beslut". I tidig nykterhet är det svårare att ta de här diskussionerna. Sedan blir man starkare i att inte bry sig. Du får inte ta det personligt, sluta vara anonym nykterist. Våga berätta att du är nykterist. Ju fler som gör det desto större förståelse får vi i samhället.

Anders Hammarberg: Försök föra in samtalet på något annat: "Just nu dricker jag inte, det är ingen stor grej för mig, så jag tycker vi kan lämna det". Mycket beror såklart på i vilket sammanhang det hela är.

Berätta för omgivningen

5 Hur gör jag när jag bestämt mig för att sluta dricka alkohol, men omgivningen är van vid att jag gör det. Hur ska jag berätta om beslutet på bästa sätt?

Ingela Hjulfors Berg: Det beror på vad du har för syfte med det. Det är bra att man talar om för sina närmaste och sin familj, så att de förstår vad orsaken är, och för att de inte ska truga. Du har ingen upplysningsplikt, men vill du få stöd då är det bra att tala om för alla, då kommer de att hjälpa dig. Men en del kan bli skrämda, då blir man inte medbjuden på fester, vilket är jobbigt om man är en social person. Största ångesten i ett sådant här beslut kan vara rädsla att förlora hela sitt sociala umgänge om man inte partar som förut. Det beror mycket på vilket sammanhang man har, och hur mycket man är beredd att förändra sitt umgänge.

Anders Hammarberg: Det här kommer upp ofta hos dem som söker hos oss. Ofta är det krångligare för omgivningen än för en själv att vänja sig vid ett nytt beteende. Det är svårt att ge generella råd. Du får lägga upp det utifrån hur väl du känner dem du ska berätta för. Man behöver inte tillstå att man skulle ha problem, om det nu är så, man behöver inte berätta allt. Tänk ut något som känns bekvämt innan du befinner dig i situationen, så att du är förberedd med en motivering som känns bekväm för dig: "Jag avstår just nu av hälsoskäl, jag vill ta det lugnt ett tag, jag mår inte bra av alkohol".

Jag har slutat dricka.

Nytt år – nya vänner

IOGT-NTO-huset i Växjö fylldes av dans och musik när Sverigeazarernas förening och IOGT-NTO Dacke tillsammans firade in år 1398.

TEXT Jens Wingren FOTO Jonas Ljungdahl

▲ Föremålen på Nouruz-bordet ska bringa lycka inom olika aspekter av livet under det kommande året.

I stora salen soundcheckar Rauf Sarshos sin dambora, ett tvåsträngat instrument som liknar en luta, medan ett tåg swishar förbi utanför fönstren. Klockan är strax efter fem, men det är inte många som dykt upp till årets Nouruz-firande i IOGT-NTO-huset vid Vattentorget.

– Ber man afghaner att komma klockan fem så kommer de minst en timme senare, säger Hussein Najafi som arrangerar nyårsfirandet.

Han är klädd i en silverblänkande kostym och far fram och tillbaka mellan de uppställda borden. I lokalens ena hörn står det traditionella Nouruz-bordet uppdukat med rosa duk och glasskålar.

– Skålarna innehåller olika saker som representerar något inför det nya året. De röda äpplena representerar till exempel en god skörd, säger Hussein Najafi.

Bland de andra sakerna på bordet finns vitlök, sumak, ättika, målade ägg, en spegel och en skål med tre guldfiskar i. Det är fiskarna som enligt traditionen ska visa det nya årets intåg genom att stanna upp för en kort stund. Men när det nya året inträder mer exakt bestäms främst av solens rörelser.

Nouruzfesten är ett samarbete mellan Sverige hazareernas förening och IOGT-NTO Dacke, och Hussein Najafi är medlem i båda föreningarna. I höstas hade ▶

◀ Daniel Abuzar och Nasrin Jafari klappar in ett nytt år.

IOGT-NTO Dacke ungefär fem medlemmar som var hazarer. Men efter en gemensam resa till Stockholm för att demonstrera för hazarers rättigheter i november började nya medlemmar strömma till. Idag är uppskattningsvis ett trettiootal afghanska hazarer medlemmar i föreningen Dacke.

– Vi var uppe med flera föreningar och demonstrerade utanför amerikanska ambassaden, säger Lena Johansson, medlem i IOGT-NTO Visol, och visar bilder från demonstrationen.

Visol är ytterligare en av ett tiotal föreningar som är aktiva i IOGT-NTO-huset vid Vattentorget i Växjö. Och då är inte de externa hyresgästerna inräknade.

Verksamhetsutvecklaren Hugo

”Genom att arbeta med IOGT-NTO kan vi lära oss av varandra.”

Hussein Najafi

Hermansson visar runt i lokalerna som hyrs ut till lokala kyrkor, partier, och till och med till universitetet. Anslagstavlor utanför kaféet på bottenvåningen är fulla med affischer för utställningar, berättarkvällar, konserter, spelkvällar och språkcaféer. Just språkcaféerna, som genomförs varannan vecka, har varit populära bland de medlemmar som känner att de behöver öva mer på svenska.

Klockan har passerat sex och hög musik strömmar ut i lokalen medan besökarna droppar in i stadig takt. I ett hörn har ett gäng unga killar redan dragit igång kvällens dans. På scenen står konferencieren Ruyinn Froghi och hälsar besökarna välkomna på dari. Själv hade han inte

◀ De yngre killarna är först ut på dansgolvet.

▶ Ali Reza Sharifi och dottern Toranj som sprungit runt lokalen hela festkvällen.

hört talas om IOGT-NTO förrän vid ett planeringsmöte förra veckan.

– Nu funderar jag på att gå med i Dacke och vill gärna veta mer om deras aktiviteter, säger han.

Det här är andra gången som Nouruz firas i IOGT-NTO-huset. Men det är första gången som en IOGT-NTO-förening står som medarrangör.

– Vi i Sverige hazarerna upptäckte IOGT-NTO någon gång 2017 och året efter firade vi nationaldagen tillsammans, säger Hussein Najafi.

Samarbetet mellan organisationerna spelar en viktig roll för integrationen i Växjö.

– Genom att arbeta med IOGT-NTO kan vi lära oss av varandra om traditioner, vad vi äter för mat på olika högtider.

Det är viktigt för de som är nyanlända, säger Hussein Najafi.

De flesta afghaner som kommer till Sverige tillhör folkgruppen hazarer. Hazarerna är en minoritet som legat i konflikt med majoritetsbefolkningen, pashtuner, under hundratals år. Hazarerna är shiiter och har inte behandlats väl av Afghanistans sunni-talibaner.

– Vi blir systematiskt diskriminerade av makten och inom utbildningssystemet, säger Hassan Najafi.

När Rauf Sarshos kliver upp på scenen med sin dambora är klockan halv åtta och salen börjar bli fylld. Fler bord och stolar får hastigt bäras in samtidigt som unga män bär in grytor och ugnar till köket. Lena Johansson påpekar att det bara får vistas 200 personer i lokalen. Den gränsen har, om inte passerats, så åtminstone tangerats.

– Vi har fått be folk vända i dörren eller vänta utanför, säger Setare Hoseini, som är sekreterare i Sverige hazarernas förening.

Musiken och stämningen skruvas ner en aning medan maten serveras för att sedan dra igång igen med ökad intensitet. Arrangörerna försöker omorganisera stolar och bord för att göra plats för det

dansgolv som uppstått framför scenen. Men något tolvslag, i traditionell svensk mening blir det inte ikväll. Tekniskt sett stannade guldflaskarna för år 1398:s inträde redan i dagen innan. ✦

NYÅRSFIRANDE MED GAMLA ANOR

▶ Nouruz är en högtid med rötter tusentals år tillbaka i historien. Ibland kallas det för persiskt nyår, men det är en högtid som firas av många folkslag från Kurdistan i väst till Pakistan i öst. Även om Nouruz främst firas i muslimska länder så är det en icke-religiös högtid med rötter i zoroastrismen.

▶ Nyårsfirandet sammanfaller med vårdagjämningen. Traditionellt firas Nouruz under flera veckor; högtiden börjar med eldfesten dagarna innan vårdagjämningen och slutar tretton dagar efter vårdagjämningen.

▶ Nouruz är en högtid kopplad till jordens fruktbarhet. Dagen efter Nouruz är dagen då bonden sår sina frön.

▶ År 2019 i den västerländska tidräkningen motsvarar år 1398 i den islamiska tideräkningen.

Foto: Nathalie C. Andersson

Expedition 50 diskuterades flitigt redan på kongressen 2017.

Norrland välkomnar ändrat FS-förslag

Den heta debatten om IOGT-NTO:s norrlandsdistrikt har lett till att förbundsstyrelsen nu föreslår åtta distrikt.

Distriktsindelning Det innebär att det förslag som presenteras för kongressen i juni går i linje med utredaren Erik Wagners förslag: IOGT-NTO:s nuvarande 23 distrikt blir 8, vilket innebär att Norr- och Västerbotten bildar ett distrikt och Jämtland och Västernorrland bildar ett. Förbundsstyrelsen, FS, står fast vid att det bästa för IOGT-NTO som helhet är att bilda ett distrikt av de fyra nordligaste, men skriver så här om att de ändrat sig:

”Expedition 50 och vår fortsatta resa tillsammans är dock ett arbete som kräver dialog, att vi har en förmåga att lyssna på varandra och ha tillit till att det vi gör är det bästa för helheten. Vi har under hösten och fram till förbundsstyrelsens möte den gångna helgen samtalat, lyssnat in och vänt och vridit på perspektiv och förutsättningar. Utifrån dessa samtal så har förbundsstyrelsen beslutat sig för att lägga fram ett förslag om åtta distrikt.”

– Det var det här vi önskade och utgick från att det skulle bli efter Erik

Wagners remissrunda, säger Annika Nilsson, vice ordförande för Jämtlands distriktsstyrelse.

Börje Tjärnström, ordförande i Väster-norrland, är också nöjd.

– Det är glädjande att de lyssnar på oss i verksamheten. Vi är positiva till en organisationsförändring, men tycker att vi som jobbar i distrikten ska få ta ansvar för hur det ska gå till, säger han.

Maria Gripenhoftner, ordförande i Västerbotten, instämmer.

– Det känns stort att vi lyckades ändra det här. Det visar på mod och lyhördhet från förbundsstyrelsen.

Peter Bergström, ordförande i Norrbotten, håller med.

– Det är glädjande att förbundsstyrelsen tog sitt förnuft till fånga. Det blir ju svårt att genomföra en förändring som ingen av oss som är verksamma här är intresserade av. Vi måste ju vilja göra jobbet, säger han.

Eva Ekeröth

Olika åsikter

Distriktsindelning

I Halland, som placerats i Syd i det ena och Väst i det andra förslaget, går meningarna isär.

– Vi har ingen enhetlig åsikt i frågan. De som bor i norra delen vill tillhöra Väst och de som bor i södra delarna tycker att Syd är naturligast. Jag tycker att det varit alldeles för mycket diskussioner om hur distrikten ska se ut, och för lite diskussion om vilken verksamhet vi ska bedriva säger distriktets ordförande Totte Ljunggren.

Eva Ekeröth

Foto: Ulrica Ambjörn

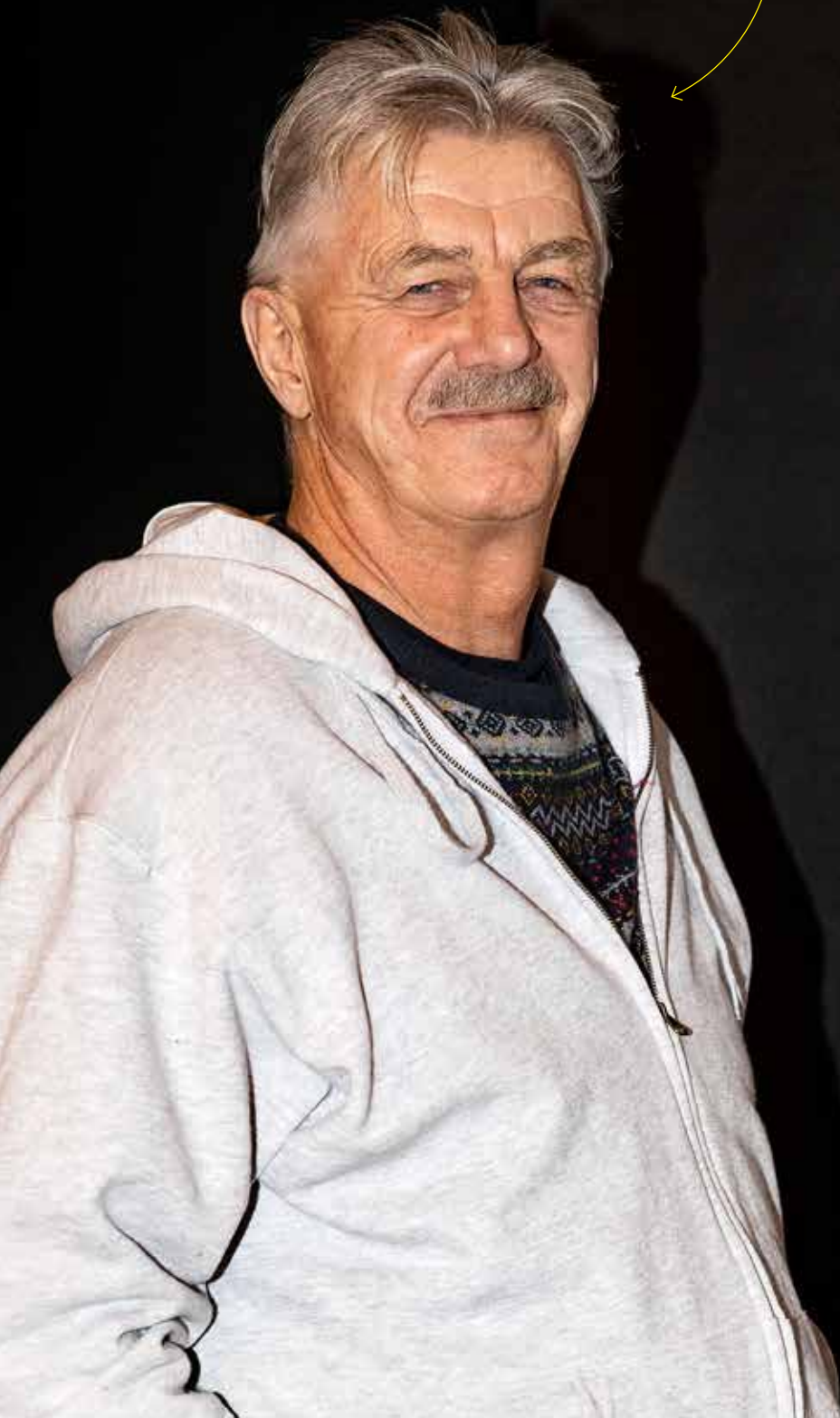
Mona Örjes, Junis.

Junis satsar på ledare

Ledarsatsning IOGT-NTO:s juniorförbund, Junis, riktar sig till barn upp till 15 år. Men för att kunna ta emot fler barn, menar förbundsordförande Mona Örjes att de framförallt måste öka takten i ledarrekryteringen. ”Ett sätt är att jobba bättre med äldre junisar. Efter 15-årsåldern går de över till att bli ledare. Vi vill bli bättre på att göra den övergången successivt och stegvis ge äldre barn mer ansvar, så att de stannar kvar,” säger hon.

Emelie Svensson

”Jag känner glädje och trevligt kamratskap, som ett helt nytt liv.”

Medlemmen Håkan Engblad

Hur kom du i kontakt med IOGT-NTO?

– Jag tyckte att det behövdes en mötesplats i Krokom för personer som kämpade mot beroende. Socialförvaltningen tipsade om IOGT-NTO-föreningen Räddningsplankan i Östersund. De hjälpte oss att komma igång. Nu är det sex år sedan vi bildade Språngbrädan. Vi har hunnit bli trettio-fyrtio medlemmar. Bara de senaste fjorton dagarna har vi fått in sex nya medlemmar. Från början var vi bara några gamla uvar, men sedan hittade vi Saara Koponen från Tandsbyn som nu är ordförande. Hon är framåt!

Vad gör ni för aktiviteter?

– Vi hade ett stort Vit jul-arrangemang med uppträdande för ungdomar. Nu följer vi upp det och planerar regelbundna aktiviteter för unga. Exakt vad det ska bli vet vi inte än. Det beror på vad de vill ha. Vi samarbetar också med kyrkan och deras verksamhet Handkraft, som ordnar träffar för personer som av olika orsaker hamnat lite utanför samhället. Vi fixar fika och material och hjälper till vid träffarna. I utbyte får vi använda kyrkans lokaler. Ibland ordnar vi resor och utflykter. En Ikea-resa och en revyresa med middag har vi nyligen genomfört. Närmast planerar vi en bowlingresa. På torsdag ska vi också börja en studiecirkel i vegetarisk matlagning och bakning.

Vad betyder verksamheten för dig?

– Väldigt mycket. Jag känner glädje och trevligt kamratskap, som ett helt nytt liv.

Text: Eva Ekeröth Foto: Anneli Åsén

Ålder: 69 år. **Familj:** Sambo och två vuxna barn. **Bor:** Krokom. **Gör:** Pensionär. Kassör och vice ordförande i Språngbrädan.

Foto: Walters foto

Meningen med föreningen

1 Hallå Gerd Brodin, sekreterare i IOGT-NTO-föreningen i Hallingeberg. Vad händer hos er?

– Vi har ett populärt samverkansprojekt som har hållit på i tre års tid, vilket vi kallar för "KulTur". Vi ses en tisdag i månaden och äter lunch ihop, och efter maten är det alltid en gästföreläsare eller musik. Vi har exempelvis haft den välkända naturfotografen Stefan Oscarsson som visade bilder från Svalbard här. Det var så vackert!

2 Hur väljer ni teman?
– Det ska helt enkelt vara något intressant och socialt. Vi har haft författare, konstnärer och silversmeder. Vi väljer ut vilka sorters arrangemang och föreläsningar i samarbete med Lions, hembygdsföreningen och folkhögskolan i Gamleby.

3 Vad gör ni framöver?
– KulTur-luncherna fortsätter även i höst. Men det blir också vår sedvanliga sommardans i mitten på juli. Vi har en fin gammal dansbana på IOGT-NTO-lokalens tomt, en gammal genuin från början av 1900-talet. Då brukar det bli massa trevlig motionsdans och fika.

Emelie Svensson

Tipsa om din förening!

Mejla accent@iogt.se och berätta om verksamheten.

Varannan medlem aktiv

Alkoholpolitiskt arbete, motverka alkoholnormen samt narkotikapolitiskt arbete är viktigast för IOGT-NTO:s medlemmar.

Medlemsundersökning Områdena ovan är de som medlemmarna i IOGT-NTO tycker att organisationen ska prioritera. Därefter kommer social verksamhet, nyktra fester och att modernisera IOGT-NTO. Betydligt längre ned på medlemmarnas önskelista kommer områdena medlemsvärning, internationellt arbete samt att utveckla insamlingsarbetet. Det visar en medlemsundersökning genomförd av Kantor Sifo.

Också de som definieras som "mycket aktiva" medlemmar (hit räknas medlemmar med styrelse/förtroendeuppdrag, och/eller är anställda av IOGT-NTO) sätter alkoholpolitiskt arbete och att motverka alkoholnormen främst. Men för dem kommer sedan nyktra fester, modernisera IOGT-NTO, social verksamhet och medlemsvärning snäppet före narkotikapolitiskt arbete.

Varannan medlem gör något mer än att "bara" vara medlem, exempelvis har ett förtroendeuppdrag, gör punktinsatser, är ledare för barn- eller ungdomsverksamhet,

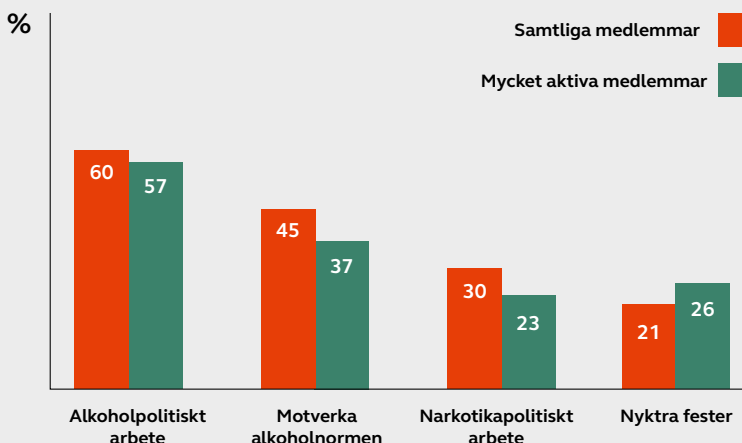
skänker pengar, deltar regelbundet i verksamhet i sin förening, eller deltar i samtal och debatter på nätet. Det ideella arbetet i IOGT-NTO utgör 75 procent av de timmar som läggs ned av ideella och anställda totalt, och motsvarar 322 heltidstjänster.

Undersökningen visar tydligt att det huvudsakliga skälet för att vara medlem är ideologiskt, ändamålet och ställningstagandet för nykterhet är viktigast. Nio av tio medlemmar uppger också att deras inställning till IOGT-NTO är ganska eller mycket positiv. Dock har sju procent upplevt sig illa eller otrevligt bemötta i organisationen under det senaste året. Med illa bemött menas exempelvis kommentarer om utseende, härkomst och/eller ålder. Med otrevligt bemött menas till exempel hur ett nytt förslag eller idé mottagits, samt samtalsklimatet. I gruppen "mycket aktiva" är motsvarande siffra 18 procent.

Ulrica Ambjörn

▼ Dessa områden tycker medlemmarna att IOGT-NTO ska prioritera.

Källa: Kantor Sifo

Om undersökningen: Totalt intervjuades 897 medlemmar i IOGT-NTO under november 2018. Undersökningen genomfördes av Kantor Sifo på uppdrag av IOGT-NTO.

Foto: Eva Ekeröth/Pixaby

Accentpodden avsnitt 28: Trafiken

”Trafiknykterheten är en fråga som angår alla. Därför vill vi engagera så många som möjligt.”

Lars Olof Sjöström från Motorförarnas Helnykterhetsförbund, MHF, berättar om trafiknykterhetens dag, eftersupning och alkoholprogram i avsnitt 28 av Accentpodden. Du hittar alla avsnitt av accentpodden på accentmagasin.se/podcast

Promenadstart på veckan i Helsingborg

Helsingborg Varje måndag klockan 17 sätter de på sig promenadskorna och startar diskussioner i Pålsjö skog. IOGT-NTO Skåne och Blekinge utforskar nya sätt att umgås på med sina ”walk-n-talks”. Valendona Dobra, verksamhetsutvecklare på IOGT-NTO Syd, säger att idén kläcktes helt spontant.

– Vi pratar hela tiden om folkhälsa. Det här är ett sätt att kombinera socialt umgänge, friluftsliv, motion och frisk luft. Vi hörde också att det fanns ett intresse för dessa typer av aktiviteter, säger hon.

Under promenaden använder de sig av diskussionskort från Nykterhets-

rörelsens bildningsverksamhet, NBV, en kortlek som kallas för ”Idétid”.

– På korten står frågor, och utifrån dem diskuterar vi. Det handlar om allt från föreningsliv, till demokrati och nykterhet, säger Valendona Dobra.

– Men man måste inte alltid utgå från korten. Om det är något särskilt som en person vill dela med sig av går det bra.

Walk-n-talken är gratis och deltagarna uppmanas att ta med sig andra, både medlemmar och icke-medlemmar. Planen är att köra på oavsett väder.

– Ett tips är att ha sköna skor, säger Valendona Dobra.

Emelie Svensson

Foto: Valendona Dobra

I steget – Valendona Dobra, Tobias Bengtsson, Sara Rehnstrand och Liselott Rehnstrand på pratpromenad.

Diplom för långt medlemsskap

80 år Börje Johansson,
Föreningen
Maria, Jönköping.

75 år Inger Karlsson,
Vinterny,
Kinnarp. Knut Gustafsson,
Väddö. Disa Hansen, Linnéas
Minne, Eneryda.

Foto: Istockphoto

Personnytt

På nya jobb i IOGT-NTO

Lina Kurttila är ny chef för team Nationell. Stefan Engström är ny fastighetsansvarig.

Utmärkelser

2019 års Fjärilspris, som delas ut av KSAN, tilldelas författaren Eva Dozzi för hennes insatser i frågan om beroende med samsjuklighet.

Vill påverka EU

Andrine Winther, vice ordförande i IOGT-NTO, kandiderar till Europaparlamentet 2019.

EU-valet Söndagen den 26:e maj väljer svenskarna vilka de vill skicka till Europaparlamentet i Bryssel. Andrine Winther, med mångårig erfarenhet av arbete i IOGT-NTO-rörelsen, är en av de som kan kryssas fram från Socialdemokraterna.

– Det behövs åtminstone en nykterist som lagstiftare i EU, säger hon.

Andrine Winther vill vara en röst för barnen, eftersom det är de vuxna som avgör vilket sorts Europa de unga får växa upp i. Andrine Winther menar att detta val är extra viktigt – framförallt på grund av högerextremismen som breder ut sig.

– Grundläggande rättigheter hotas. Det EU som skapades för att bygga fred, bekämpa extremism och skapa välfärd är hotat, säger hon.

Några av de frågor som ligger hennes hjärta närmast är miljö, demokrati och schyst frihandel. Andrine Winther anser att EU har övertagit medlemsstaternas möjlighet att föra en restriktiv alkoholpolitik. Hon vill arbeta mot att vinproduktion och marknadsföring subventioneras via jordbruksbudgeten, och mot att alkoholindustrin gynnas i handelsavtalet. Hon vill också få bort kryphålet som gör att tv-bolag kan sända alkoholreklam i Sverige från andra länder, och vill se skärpta regler så att alkoholindustrins inflytande över EU-institutionerna genom lobbying försvinner.

Hon hoppas att fler inom nykterhetsrörelsen engagerar sig i EU:s alkoholpolitik.

– Människor med argument, engagemang och jäklar anamma slår alkoholindustrins pengar varje dag i veckan.

Emelie Svensson

Andrine Winther på IOGT-NTO-kongress.

Foto: Party of European Social and Democrats

Accent nr 4/2009 Accent besöker en akutmottagning, en sjuksköterska berättar: "Efter ett nattpass är man så jäkla less på alla fulla människor." EU-kandidater berättar hur ser på alkoholfrågan inför EU-valet. Medlemmar diskuterar IOGT-NTO:s värdegrund i Accent, bland annat om Sverige-demokrater är välkomna i IOGT-NTO.

Nathalie C. Andersson

9 av 10

medlemmar är mycket eller ganska positivt inställda till IOGT-NTO, 88 procent. Det visar en färsk medlemsundersökning gjord av Kantor Sifo på uppdrag av IOGT-NTO.

Medlemstapp i NSF

Nykterhetsrörelsens scoutförbund, BNSF, har tappat 35 procent av sina medlemmar det senaste decenniet. Därför är rekrytering nu en av NSF:s viktigaste frågor, enligt ordförande Karin Wester: "Exakt vad tappet beror på är svårt att säga. Men i ett par år har vi fokuserat på att bygga upp verksamheten och inte satsat lika mycket på rekrytering. Det märks av."

När medlemssiffrorna summeras för 2018 landar siffran på 4 107 medlemmar i scoutförbundet, en minskning med 360 personer jämfört med året innan.

Emelie Svensson

📌 Läs en längre version på accentmagasin.se/nykterhet/nsf2018

Foto: Nathalie C. Andersson

Måsteläsning om öljätte

Heineken in Africa visar öljättens förehavanden i en världsdel där företagen dikterar villkoren.

Bok Journalisten Olivier van Beemen har granskat Heinekens förehavanden i Afrika under flera år. I augusti presenterade han resultatet vid ett seminarium under IOGT internationals kongress

► **Olivier van Beemen är en granskande journalist från Nederländerna. Boken är utgiven av C. Hurst & Co.** i Sigtuna. Nu har boken kommit. Än så länge bara på engelska, men språket är enkelt och boken fängslande. Det är upprörande läsning, men ett måste för alla med intresse för alkoholpolitik.

Olivier van Beemen börjar med exemplet Etiopien. Här har kombinationen öl och moskéer aldrig varit något problem och affärerna går bra. Men hur får Heineken ut sin vinst ur landet, som har stort valutaunderskott? Av en lokal bankchef får författaren höra att myndigheterna

uppmäntat banken att prioritera bryggeriernas intressen – framför import av livsviktiga mediciner.

Exemplen tycks aldrig ta slut; Nigeria, Sierra Leone, Sydafrika, Burundi, Kongo, Rwanda, Mocambique. Muthärvor och nära relationer med politiker beskrivs, liksom hur Heineken hyr in ett stort antal prostituerade, siffran 2 500 nämns, som ska få sina kunder att välja en speciell ölsort.

Utnyttjandet av så kallade öl-flickor har fått konsekvenser. The Global Fund, som stöds av Bill Gates, har avslutat sitt samarbete med Heineken. Och en nederländsk bank har tagit bort Heineken från sin investeringsfond och pausat all annan ekonomisk inblandning med företaget.

Eva Ekeröth

Nya filmer

Birds of Passage

Ciro Guerra & Cristina Gallego

Drama Filmen utspelar sig i 1970-talets Colombia, dit amerikanska hippies letar sig i jakten på frihet och marijuana. Lokala småbönder ser sin chans att tjäna pengar och en spiral av rivalitet och våld eskalerar när girigheten paras med passion och en gammal familjefejd blossar upp. Vemodigt, vackert och våldsamt.

Ulrica Ambjörn

Murder Mountain

Joshua Zeman, Camila Jiménez Villa & Stephen Neely

Dokumentär En originalserie från Netflix i sex delar som skildrar framväxten av

cannabiskulturen på USA:s västkust, från 1970-talet fram till dagens legalisering. Människor från hela världen, främst unga, kommer till området Humboldt i Kalifornien, lockade av cannabis-kulturen och av att tjäna snabba pengar. Hundratals försvinner.

Ulrica Ambjörn

PS! Fira **Folknykterhetens dag** den 30 maj. Dagen firas på många håll, till exempel på friluftsmuseet Skansen i Stockholm. Hela vecka 22 går i folknykterhetens tecken.

UTBILDNINGAR

Styrelseutbildning

Nu kan du som sitter i en styrelse för en ideell förening gå en styrelseutbildning tillsammans med andra föreningsaktiva från olika organisationer. Under utbildningen får du som deltagare kunskaper som du har nytta av i ditt styrelseuppdrag. Vi kommer att utgå från praktiska exempel och du kommer att få ta del av andras erfarenheter och utmanas i ditt uppdrag.

Läs mer: www.tollare.org

Valberedningsutbildning

För lokala och regionala valberedningar. Kursen innehåller bl a Valberedningens uppdrag, kompetens- och kravprofil, gruppsammansättningens betydelse, demokratifrågor mm.

Läs mer: www.tollare.org

"EU-valet 26 maj är din chans rösta fram förkämpar för ett nyktrare EU."

Kalle Dramstad,
Politisk Sekreterare i EU-frågor

Värvningskampanj 1 juni till 31 augusti

Varje medlem i IOGT-NTO bidrar till att vi kan fortsätta vårt viktiga arbete för en nyktrare värld.

Därför är det viktigt att så många som möjligt får chansen att bli medlem, och att vi som är medlemmar värvar.

I sommar kan du som vill värva, samtidigt vara med i vår värvningskampanj med utlottning av fina priser! Det som krävs är att personen du värvar anger dig som värvare och betalar sin medlemsavgift direkt, inom tidsspannet 1 juni till 31 augusti. För var fjärde person du värvar får du en lott i lotteriet.

Garanterad utdelning för dig som aldrig värvat tidigare – du får två skraplotter från Miljonlotteriet!

Bland alla som värvar lotter vi ut fina priser, bland annat resor, iPads, upplevelsedagar på Gröna Lund eller Liseberg, middag med Förbundsstyrelsen, eller delta som publik på Världens Barn-galan, och mycket mer. Den här chansen vill du inte missa!

Mer information om kampanjen och hela listan med priser finns på <https://iogt.se/medlemssidor/varvningskampanj/>

UTBILDNINGSRESA TILL NEPAL

Lär dig mer om vårt internationella arbete och se vilken skillnad IOGT-NTO gör i Världen. Resan genomförs i samarbete med FORUT, IOGT-NTO Norges hjälporganisation, och sker mellan den 10-20 oktober 2019.

Mer info och anmälan: Winnie Blom-Jensen, 0701-90 84 61

KALENDARIUM

MAJ

21

IOGT-NTO-rörelsens sommarkampanj startar!
Rörelsegemensam insamlingskampanj, för barns och ungas rätt till fina och trygga sommarlov.

26

Val till EU-parlamentet!
All information om valet:
www.eu-val.eu

27

Folknykterhetens vecka, nationell kampanj
Information, material och tips: <https://iogt.se/medlemssidor/>
Till och med 30 maj.

Kalendariet finns digitalt på
www.iogt.se/events

JUNI

26

Värningskampanj sommar!
Läs allt om kampanjen, se hela listan med priser mm på <https://iogt.se/medlemssidor/varvningskampanj/>

25

IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Örnsköldsvik
Information, anmälan och handlingar:
www.nykterkongress.se
Till och med 30 juni.

30

Politikerveckan i Almedalen, Visby
IOGT-NTO är på plats!
Mejla irma.kilim@iogt.se för mer info.
Till och med 7 juli.

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38,
Stora Essingen

Postadress: Box 12825,
112 97 Stockholm

Faktureringsadress:
Box 12132,
102 24 Stockholm

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42,
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00

E-post: info@iogt.se

E-post Medlems-
och givarservice:
medlemsservice@iogt.se

Ändra dina kontaktuppgifter

Vill du ändra eller uppdatera dina kontaktuppgifter? Gå in på länken nedan för att komma till formuläret där du snabbt och enkelt kan ändra dina uppgifter i IOGT-NTO:s medlemsregister:
www.iogt.se/medlemssidor/uppdatera

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto
Twitter: @iogtnto

EU-VAL 2019

IOGT-NTO finns på plats i Bryssel och arbetar för ett EU där medlemsstaterna kan föra en restriktiv alkoholpolitik.

Vi har sammanställt en lista med tio konkreta förslag för att nå dit och också frågat parterna hur de ser på alkoholfrågan.
Läs mer på www.iogt.se/euval

Information om hur du röstar finns på www.eu-val.eu

SNART SOMMARKAMPANJ!

IOGT-NTO-rörelsens sommarkampanj drar igång 21 maj och är en rörelsegemensam insamlingskampanj med fokus på barns och ungas rätt till fina och trygga sommarlov. Håll utkik i mejlkorgen och sociala medier för att läsa mer!

Nu är vargen här

Min förra krönika gjorde nedslag i den senaste medlemsundersökningen och kraften i det ideella arbetet. Genom undersökningen får vi ett kvitto på allt som är bra, men också svar på vad vi gemensamt behöver åtgärda. Något som sticker ut är att vi behöver arbeta mer med bemötande-frågor, hur vi möter och pratar med varandra i organisationen. Det kan handla om när vi ses och samarbetar i verkliga livet, eller hur och vad vi skriver i debatter eller samtal i sociala medier. Hur nya medlemmar och deras erfarenheter och idéer välkomnas och tas emot. Dessa frågor är viktiga och en nyckel till framtida utveckling. Dels för att ett gott bemötande ger kraft till oss alla i vårt fortsatta engagemang, men också för att nya medlemmar ska stanna kvar, oavsett engagemangsform.

Etapp två i vår förändringsresa Expedition 50 ska ha fokus på organisationskulturen och de tre huvudområdena bemötande, tillit och stolthet. Frågor som ska ge oss ännu mer kraft att arbeta vidare med de utmaningar och möjligheter vi har. Jag ska kort nämna en av vardera: Nationalekonomen David Sundén presenterade i mars en ESO-rapport om

alkoholpolitik där han drar slutsatser som är helt väsensskilda från vad vi, andra experter och tillgänglig forskning säger. Sundén menar att monopol, Systembolaget, kan skrotas. Problemet är inte bara Sundéns felaktiga slutsatser, utan att han genom sin utredning väckt alkoholliberala politiker, ledarskribenter och andra, som bortser från folkhälsa utan fokuserar på att inget ska försvåra för individen att själv få göra sina val. En möjlighet för oss är däremot att hälso-trenden i samhället är stark och bidrar till att den alkoholfria dryckestrenden fortsätter att ta ny mark, samt att fler studier som belyser alkoholens negativa konsekvenser för hälsan görs.

Under en längre tid har andra ansett att vi ropar på vargen vad gäller alkoholpolitiken. Nu är det dock tydligt att vargen är här – om än inte i fårakläder utan i David Sundéns skepnad. Att vi med vår kunskap och vårt engagemang, i kombination med en allmän trend att i större utsträckning välja bort alkohol, vinner matchen är jag övertygad om.

Johnny Mostacero

”En möjlighet för oss är att hälso-trenden i samhället är stark och bidrar till att den alkoholfria dryckestrenden tar ny mark.”

Johnny väljer

IOGT-NTO Östergötland som med sina alkoholnorms-utmanande verksamheter Partypatrullen och Sober Bar blivit certifierade av IQ.

David Sundén som i sin ESO-rapport om alkoholpolitik får mass-medial uppmärksamhet för att torgföra sina felaktiga slutsatser om svensk alkoholpolitik.

Mötet med våra noder, folkhögskolorna, Miljonlotteriet med flera. Arbetet med att stärka IOGT-NTO och nodernas verksamheter är stimulerande.

FÖLJ JOHNNY
Facebook: Johnny Mostacero
Instagram: @johnnymostacero
Twitter: @JohnnyMostacero

Kom till Sillvik i sommar – få 25 % rabatt på boendet!

Sillvik
IOGT-NTO:S SOMMARHEM

IOGT-NTO:s sommarhem Sillvik ligger vid kusten i Torslanda utanför Göteborg. Hos oss kan du hyra stugor och bungalower – och vi har extra bra priser för dig som är medlem i något av IOGT-NTO-rörelsens förbund. Under vecka 25, 26 och 33 får du dessutom 25 procent rabatt!

Läs mer på **sillvik.org** • Boka på 031-56 08 24 eller iogt-ntosillvik@telia.com

Följ oss på Instagram!

@accentmag

IOGT-NTO i Väst när det är som bäst!

IOGT-NTO i Väst består av de tre IOGT-NTO-distrikten Älvsborg, Skaraborg samt Göteborg och Bohuslän. Här nedan hittar du ett axplock av vårens och sommarens aktiviteter, därutöver händer massor i våra föreningar. Hör av dig om du vill veta mer.

